

Верховний
Суд

ЛЮДИНА.
ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА.
ГІДНІСТЬ

КАСАЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД у 2020 році

15
2005 - 2020
РОКІВ

Кодекс
адміністративного
судочинства України

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Маю честь і задоволення вже третій рік поспіль представляти вашій увазі звіт про діяльність КАС ВС. Цього разу за 2020 рік.

Насамперед висловлюю щирю вдячність за плідну працю суддям ВС в КАС Ірині Саприкіній і Тетяні Шипуліній, які, маючи багаторічний стаж суддівської роботи, 2020 року скористалися правом на відставку. Їхні професійні здобутки є вагомими й заслуговують на повагу.

Робота суду у звітному році була організована з урахуванням досвіду попередніх років, виконання основних завдань і викликів 2020 року.

Цього року адміністративна юстиція святкувала 15-річчя ухвалення Верховною Радою України КАС України. Для відзначення цієї події та висвітлення результатів діяльності адміністративних судів за ці п'ятнадцять років у суді проведено низку заходів, на яких лунали одностайні аргументи про те, що 2005 року українська влада зробила значний крок назустріч своїм громадянам, створивши підґрунтя для початку діяльності адміністративних судів, завданням яких став захист прав і свобод громадян від свавілля держави, її органів і посадових осіб. Адміністративним судам було надано особливу роль у розбудові демократичної правової держави.

У 2020 році КАС ВС здійснював судочинство в умовах світової пандемії коронавірусної хвороби та обмежувальних протиепідемічних заходів.

Судді та апарат суду організували розгляд справ так, що обмеження, пов'язані з COVID-19, не вплинули на надходження процесуальних заяв і скарг до суду, дотримання гарантованого відкритого судового розгляду та результати роботи суду в якісному й кількісному вимірах. Суд забезпечив застосування нових законодавчих норм щодо поновлення процесуальних строків під час карантину та оперативно відреагував і надав можливість сторонам брати участь у справах у режимі відеоконференції поза межами приміщення суду з використанням власних технічних засобів.

Загалом упродовж 2020 року, як і попереднього, до суду надійшло майже 37 тисяч заяв і скарг. У провадженні суду перебувало майже 65 тисяч справ і розглянуто понад 46 тисяч справ.

2020 рік показав, що суд повинен вчасно реагувати на виклики сьогодення і бути готовим до впровадження інновацій. Технологічну спроможність суду проілюстрував у відповідь на виклики пандемії. Уже через місяць після оголошення карантинних обмежень суд зміг віддалено проводити судові засідання.

Карантинні обмеження призупинили проведення в приміщенні суду заходів, не пов'язаних зі здійсненням правосуддя, однак не зупинили їх проведення загалом.

Судді, представники державних органів України та зарубіжних країн, науковці, провідні українські та міжнародні експерти, інші учасники в онлайн-форматі брали участь у науково-практичних заходах, круглих столах, вебінарах та інших заходах, обговоривши чимало актуальних питань і проблем зі спільним пошуком дієвих рішень для їх вирішення. Із записами перебігу цих заходів можна ознайомитися на вебсайті ВС.

КАС ВС продовжив активну комунікаційну діяльність, яка полягала у вжитті заходів, спрямованих на інформування громадськості про діяльність суду. Передусім забезпечено інформування про ухвалені судові рішення, особливості роботи суду в умовах карантинних обмежень тощо.

Звітного року суд продовжував просвітницьку роботу зі школярами, студентами, усіма, хто має інтерес до його діяльності.

Більш детально з роботою суддів і працівників апарату можна ознайомитися в цьому звіті. Усі вони заслуговують на повагу та вдячність за безмежну професійну підтримку в роботі й невтомну працю.

**З повагою
Голова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду
Михайло СМОКОВИЧ**

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ВС	– Верховний Суд	НШСУ	– Національна школа суддів України	КСУ	– Конституційний Суд України
КАС ВС	– Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду	КАС України	– Кодекс адміністративного судочинства України	ВП ВС	– Велика Палата Верховного Суду
ВККСУ	– Вища кваліфікаційна комісія суддів України	НКР при ВС	– Науково-консультативна рада при ВС	КМУ	– Кабінет Міністрів України
ВРП	– Вища рада правосуддя	МК України	– Митний кодекс України	ПФУ	– Пенсійний фонд України
ВРЮ	– Вища рада юстиції	ПК України	– Податковий кодекс України	ЄСПЛ	– Європейський суд з прав людини
ВРУ	– Верховна Рада України	КЗпП України	– Кодекс законів про працю України	ЦВК	– Центральна виборча комісія

ПРО СУД

ЗАВДАННЯ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ОСОБИ НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД ТА ЗАХИСТ ПРАВ, СВОБОД ТА ІНТЕРЕСІВ ВІД ПОРУШЕНЬ З БОКУ СУБ'ЄКТІВ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ

ОСОБЛИВОСТІ СУДУ

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СТАТУС

Статтю 125 Конституції України встановлено: «З метою захисту прав, свобод та інтересів особи у сфері публічно-правових відносин діють адміністративні суди». Це означає, що саме адміністративне судочинство із відповідними процесуальними формами, які відсутні в інших видах судочинства, забезпечує повний захист таких прав особи. Відповідно кожному гарантовано у визначених законом випадках, що його адміністративна справа буде розглянута за правилами адміністративного судочинства, це, власне, і забезпечує КАС ВС.

СУД ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ

Зразкові справи

Згідно з останньою редакцією КАС України в адміністративному процесі застосовується такий унікальний для вітчизняного судочинства механізм забезпечення єдності судової практики, як зразкова справа. Суть цього механізму полягає в ухваленні КАС ВС (із можливим подальшим судовим контролем з боку ВП ВС) судового рішення у зразковій справі, яке має братися до уваги усіма адміністративними судами під час вирішення аналогічних справ (так званих типових справ).

Особливо важливі справи

З-посеред усіх судів загальної юрисдикції єдині, у яких можна позиватися

проти органів публічної адміністрації як носіїв влади, – це адміністративні суди. Справи проти Президента України, ВРУ, ВРП мають істотний вплив на стабільність конституційного ладу, тому їх розгляд здійснюється найбільш професійними та досвідченими суддями адміністративної юстиції – суддями ВС в КАС. До юрисдикції КАС ВС як суду першої інстанції також віднесено розгляд справ щодо встановлення ЦВК результатів виборів або всеукраїнського референдуму.

СУД АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ

КАС ВС як суд апеляційної інстанції переглядає рішення у справах про примусове відчуження земельної ділянки з мотивів суспільної необхідності, а також рішення, ухвалені Шостим апеляційним адміністративним судом у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності ЦВК (крім справ щодо встановлення ЦВК результатів виборів або всеукраїнського референдуму), члена цієї комісії, ухвалених у межах виборчого процесу, а також дій кандидатів на пост Президента України, їхніх довірених осіб.

СУД КАСАЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ

КАС ВС як суд касаційної інстанції переглядає судові рішення місцевих та апеляційних адміністративних судів.

КЕРІВНИЦТВО СУДУ

КАС ВС очолює його голова – суддя Михайло Смокович, якого 06.12.2017 строком на чотири роки обрано на цю

посаду шляхом таємного голосування зборами суддів ВС в КАС з числа суддів цього суду.

СУДДІВСЬКИЙ КОРПУС

ВРЮ рішенням від 27.10.2016 № 3021/0/15-16 погодила кількість суддів у КАС ВС – 30 штатних одиниць.

Указом Президента України від 10.11.2017 № 357/2017 «Про призначення суддів Верховного Суду» на посади суддів ВС в КАС призначено 28 суддів. Указами Президента України від 14.12.2017 № 417/2017 та від 30.08.2018 № 260/2018 призначено ще по одному судді.

31.07.2018 ВРП погодила кількість суддів в КАС ВС – 56 штатних одиниць (рішення № 2457/0/15-18).

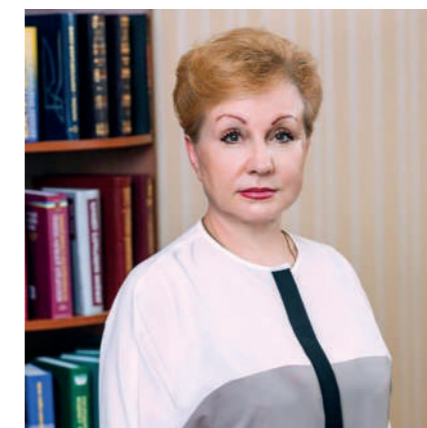
Указом Президента України від 07.05.2019 № 195/2019 «Про призначення

суддів Верховного Суду» на посади суддів ВС в КАС призначено 25 нових суддів.

Отже, з травня 2019 року у КАС ВС правосуддя здійснювали 55 суддів.

У 2020 році судді ВС в КАС Ірина Саприкіна та Тетяна Шипуліна скористалися своїм правом на відставку.

Ірина Саприкіна та Тетяна Шипуліна одними з перших стали суддями адміністративних судів і внесли особистий вагомий вклад у становлення та розвиток адміністративної юстиції, правосуддя держави та системи адміністративних судів України.

Суддя Верховного Суду у відставці
Ірина Саприкіна

Суддя Верховного Суду у відставці
Тетяна Шипуліна

Суддя Верховного Суду, Секретар Великої Палати Всеволод Князев

Суддя Верховного Суду Александр Золотніков

Суддя Верховного Суду Александр Прокопенко

ВЕЛИКА ПАЛАТА

ВП ВС є постійно діючим колегіальним органом ВС, організаційні особливості та повноваження якої визначено ст. 45 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Головним завданням ВП ВС є подолання неузгодженостей та непослідовності судової практики.

19.10.2019 набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підстав передачі справи на розгляд Великої Палати Верховного Суду та щодо строків повернення справи». Відтоді передача касаційними судами судових справ на розгляд ВП ВС може відбуватися за сукупної наявності таких підстав:

- ✓ оскарження учасником судового рішення з підстав порушення правил предметної юрисдикції до ВС та в судах першої чи апеляційної інстанцій;
- ✓ обґрунтування учасником наявності різної судової практики в подібних справах у касаційних судах інших юрисдикцій;
- ✓ відсутності висновків ВП ВС щодо предметної юрисдикції у подібних справах.

Судді ВС обираються до ВП ВС зборами суддів відповідних касаційних судів із числа суддів таких касаційних судів.

Суддя ВС, обраний до ВП ВС, здійснює повноваження судді ВП ВС протягом трьох років (крім Голови ВС), але не більше двох строків поспіль.

26.11.2020 збори суддів ВС в КАС шляхом таємного голосування обрали суддів Всеволода Князева, Олександра Золотнікова і Олександра Прокопенка до ВП ВС строком на три роки із 07.12.2020, залишивши склад ВП ВС за квотою КАС ВС незмінним. Колеги високо оцінили результати діяльності цих суддів у період їх перебування у ВП ВС з грудня 2017 року.

Раніше рішенням зборів суддів ВС в КАС від 20.05.2019 № 12 визнано такою, що достроково вибула зі складу ВП ВС, суддю Ірину Саприкіну, а наступним рішенням № 13 цього ж дня оголошено обраними до ВП ВС строком на три роки суддів Тетяну Анцупову й Михайла Гриціва.

09.12.2020 відбулися збори суддів оновленого складу ВП ВС. За результатами таємного голосування на посаду Секретаря ВП ВС строком на три роки обрали Всеволода Князева.

Суддя Верховного Суду Тетяна Анцупова

Суддя Верховного Суду Михайло Гриців

Суддя Верховного Суду, секретар судової палати Раїса Ханова

Суддя Верховного Суду, секретар судової палати Андрій Рибачук

Суддя Верховного Суду, секретар судової палати Олена Калашнікова

СУДОВІ ПАЛАТИ

Відповідно до ч. 5 ст. 37 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у КАС ВС обов'язково створюються окремі палати для розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів; захисту соціальних прав; виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян.

СУДОВА ПАЛАТА З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ ТА ІНШИХ ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ

Судову палату з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів очолює суддя Раїса Ханова, яку 07.12.2017 строком на чотири роки обрано на цю посаду більшістю голосів суддів судової палати шляхом таємного голосування.

До складу цієї судової палати входить 17 суддів.

Судді цієї судової палати здійснюють правосуддя:

- як суд першої інстанції у справах:
  - ✓ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності ВРУ, Президента України, ВРП, ВККСУ;
  - ✓ про дострокове припинення повноважень народного депутата України;

як суд касаційної інстанції у справах:

- ✓ щодо митної справи (крім охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності);
- ✓ зовнішньоекономічної діяльності;
- ✓ спеціальних заходів щодо демпінгового та іншого імпорту;
- ✓ щодо валютного регулювання і валютного контролю;
- ✓ щодо грошового обігу та розрахунків;
- ✓ щодо адміністрування податків, зборів, платежів, а також контролю за дотриманням вимог податкового законодавства.

- ✓ щодо регулювання містобудівної діяльності та землекористування;
- ✓ щодо охорони навколишнього природного середовища;
- ✓ щодо реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян та публічної житлової політики.

СУДОВА ПАЛАТА З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ

Судову палату з розгляду справ щодо захисту соціальних прав очолює суддя Андрій Рибачук, якого 20.05.2019 строком на чотири роки обрано на цю посаду

більшістю голосів суддів судової палати шляхом таємного голосування.

До складу цієї судової палати входить 15 суддів.

Судді цієї судової палати здійснюють правосуддя:

- як суд першої інстанції у справах:
  - ✓ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності ВРУ, Президента України, ВРП, ВККСУ;
  - ✓ про дострокове припинення повноважень народного депутата України;

як суд касаційної інстанції у справах:

- ✓ з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики, зокрема щодо організації господарської діяльності, управління об'єктами державної (комунальної) власності, у тому числі про передачу об'єктів права державної та комунальної власності, реалізації спеціальних владних управлінських функцій в окремих галузях економіки, державного регулювання ринків фінансових послуг;

- ✓ щодо регулювання містобудівної діяльності та землекористування;
- ✓ щодо охорони навколишнього природного середовища;
- ✓ щодо реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян та публічної житлової політики.

СУДОВА ПАЛАТА З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ ТА РЕФЕРЕНДУМУ, А ТАКОЖ ЗАХИСТУ ПОЛІТИЧНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН

Судову палату з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян очолює суддя Олена Калашнікова,

яку 20.05.2019 строком на чотири роки обрано на цю посаду більшістю голосів суддів судової палати шляхом таємного голосування.

До складу цієї судової палати входить 16 суддів.

Судді цієї судової палати здійснюють правосуддя:

- як суд першої інстанції у справах:
  - ✓ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності ВРУ, Президента України, ВРП, ВКСУ;
  - ✓ про дострокове припинення повноважень народного депутата України;
  - ✓ щодо встановлення ЦВК результатів виборів або всеукраїнського референдуму;

- як суд апеляційної інстанції у справах:
  - ✓ щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності ЦВК, члена цієї комісії, прийняті у межах виборчого процесу, крім рішень, дій або бездіяльності ЦВК щодо встановлення нею результатів виборів чи всеукраїнського референдуму;
  - ✓ дій кандидатів на пост Президента України, їхніх довірених осіб;

- як суд касаційної інстанції у справах:
  - ✓ щодо виборчого процесу та референдуму;
  - ✓ щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав;
  - ✓ щодо статусу народного депутата України, депутата місцевої ради, організації діяльності представницьких органів влади;
  - ✓ щодо забезпечення функціонування органів прокуратури, адвокатури, нотаріату та юстиції;
  - ✓ щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів, що виникають з відносин публічної служби;
  - ✓ здійснення публічних закупівель;
  - ✓ державного регулювання цін і тарифів;
  - ✓ щодо бюджетної системи та бюджетного процесу; державного боргу;
  - ✓ щодо процедур здійснення контролю Рахунковою палатою, Державною аудиторською службою України, державного фінансового контролю;
  - ✓ щодо забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України.

Питання внутрішньої діяльності суду вирішуються зборами суддів ВС в КАС, на яких ухвалюються колективні рішення з обговорюваних питань.

У 2020 році відбулося 9 засідань зборів суддів, на яких ухвалено 19 рішень.

Зокрема, збори суддів заслухали звіт Голови КАС ВС Михайла Смоковича про діяльність КАС ВС у 2019 році,

інформацію секретарів судових палат КАС ВС Раїси Ханової, Андрія Рибачука, Олени Калашнікової щодо діяльності судових палат у 2019 році та інформацію заступника керівника апарату ВС – керівника секретаріату КАС ВС Наталії Богданюк про діяльність секретаріату КАС ВС та підрозділів апарату ВС, які здійснюють організаційне забезпечення діяльності суду, за цей період.

З огляду на зміну кількості суддів ВС в КАС, закінчення повноважень суддів, обраних до складу об'єднаної палати та ВП ВС, збори суддів ухвалили низку рішень щодо кількісного та персонального складу судових палат, персонального складу постійних колегій суддів, резервних суддів для постійних колегій суддів у складі судових палат, обрали суддів до складу об'єднаної палати та ВП ВС.

З метою забезпечення рівномірного розподілу справ між суддями збори суддів визначили коефіцієнт адміністративних посад.

Для забезпечення своєчасного розгляду виборчих справ збори суддів

ОГЛЯД РІШЕНЬ ЗБОРІВ СУДДІВ

затвердили Порядок організації роботи Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду під час виборчого процесу.

Також збори суддів обрали суддів-спікера КАС ВС від судової палати з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян.

Крім цього, збори суддів за результатами діяльності робочої групи з опрацювання зразків судових рішень та інших документів для створення та налаштування їх шаблонів в автоматизованій системі документообігу суду, яку очолює секретар судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів Раїса Ханова, погодили шаблони окремих судових рішень та рекомендували суддям ВС в КАС використовувати їх при оформленні судових рішень. Також висунули кандидатів для обрання делегатами XVIII з'їзду суддів України від КАС ВС.

АПАРАТ СУДУ

Організаційне забезпечення діяльності КАС ВС здійснює секретаріат суду, який очолює заступник керівника апарату

ВС – керівник секретаріату КАС ВС Наталія Богданюк, та структурні одиниці інших самостійних підрозділів апарату ВС.

СЕКРЕТАРІАТ КАСАЦІЙНОГО АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ

Відділ забезпечення діяльності голови та заступника голови суду

Відділ забезпечення діяльності заступника керівника апарату Верховного Суду – керівника секретаріату

Управління забезпечення роботи судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів
Патронатна служба
Відділ забезпечення роботи секретаря та суддів судової палати

Управління забезпечення роботи судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав
Патронатна служба
Відділ забезпечення роботи секретаря та суддів судової палати

Управління забезпечення роботи судової палати з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян
Патронатна служба
Відділ забезпечення роботи секретаря та суддів судової палати

Служба судових розпорядників (на правах відділу)

Сектор організаційно-протокольного забезпечення заходів суду

Управління забезпечення автоматизованого документообігу суду
Канцелярія (на правах відділу)
Відділ опрацювання документів
Сектор архівної справи

Відділ забезпечення функціонування автоматизованої системи та електронного суду

Відділ розгляду звернень та надання публічної інформації
Довідково-інформаційний центр

УПРАВЛІННЯ / ВІДДІЛИ ІНШИХ САМОСТІЙНИХ ПІДРОЗДІЛІВ АПАРАТУ ВЕРХОВНОГО СУДУ

Правове управління (I)

Відділ аналізу судової статистики судів адміністративної юрисдикції

Відділ вивчення судової практики

Відділ єдності правових позицій

Відділ аналітичних опрацювань звернень у адміністративних справах

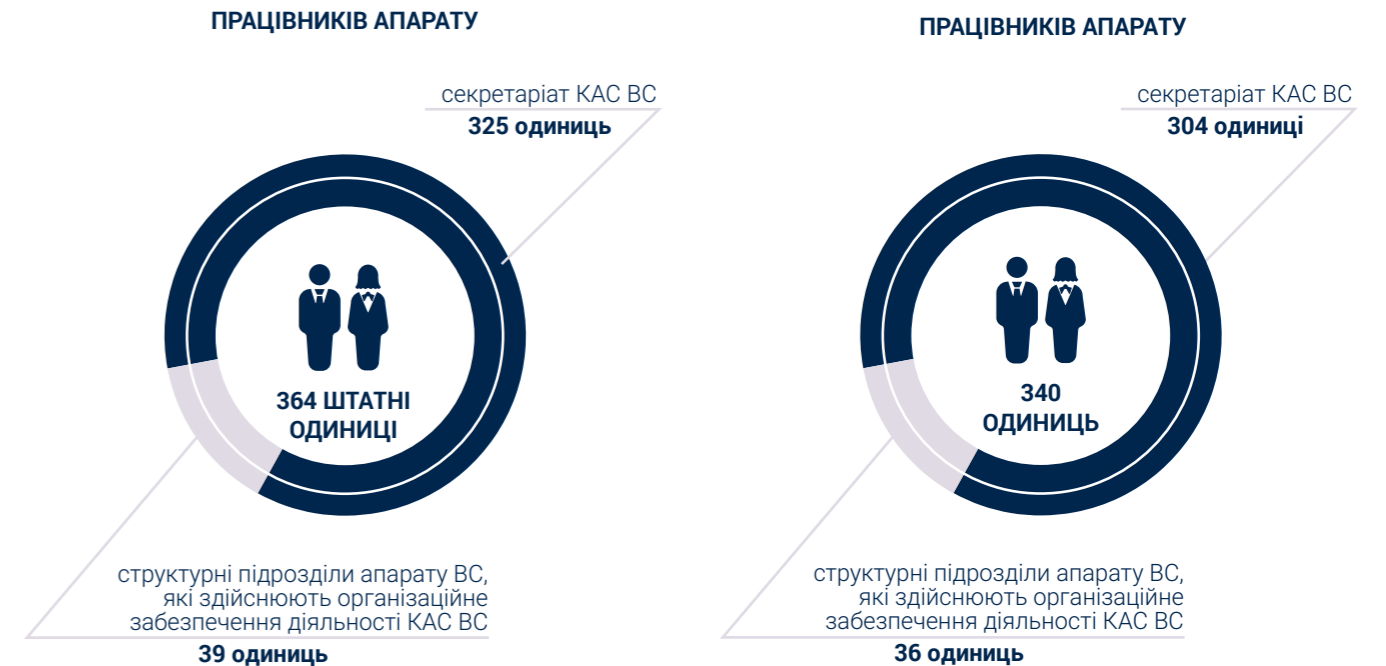
Відділ кадрового забезпечення (I)

Відділ інформатизації та захисту інформації (I)

Відділ управління державним майном (I)

ШТАТНА ЧИСЕЛЬНІСТЬ (станом на 31.12.2020)

ФАКТИЧНА ЧИСЕЛЬНІСТЬ (станом на 31.12.2020)

СУДОВА СТАТИСТИКА

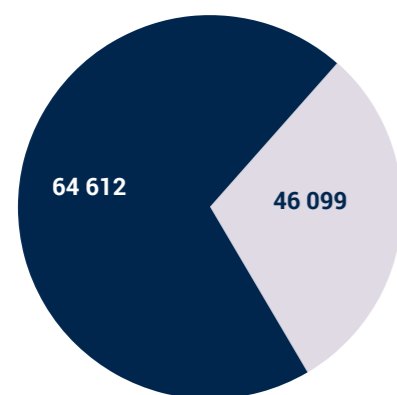
ЗАГАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ РОБОТИ

Упродовж 2020 року до КАС ВС надійшло 37 634 справи та матеріали, перебувало на розгляді 64 612 справ і матеріалів,

розглянуто 46 099 справ і матеріалів. На кінець року залишилися нерозглянутими 18 144 справи та матеріали.

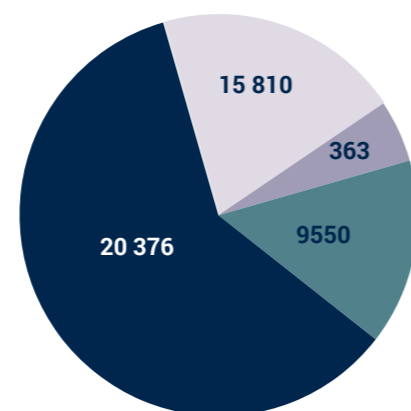
ПОКАЗНИКИ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОЧИНСТВА КАСАЦІЙНИМ АДМІНІСТРАТИВНИМ СУДОМ У СКЛАДІ ВЕРХОВНОГО СУДУ В 2020 РОЦІ

Показники справ і матеріалів, що перебували на розгляді, та їх розгляд

■ — перебувало на розгляді справ і матеріалів
■ — розглянуто справ і матеріалів

Розгляд справ і матеріалів

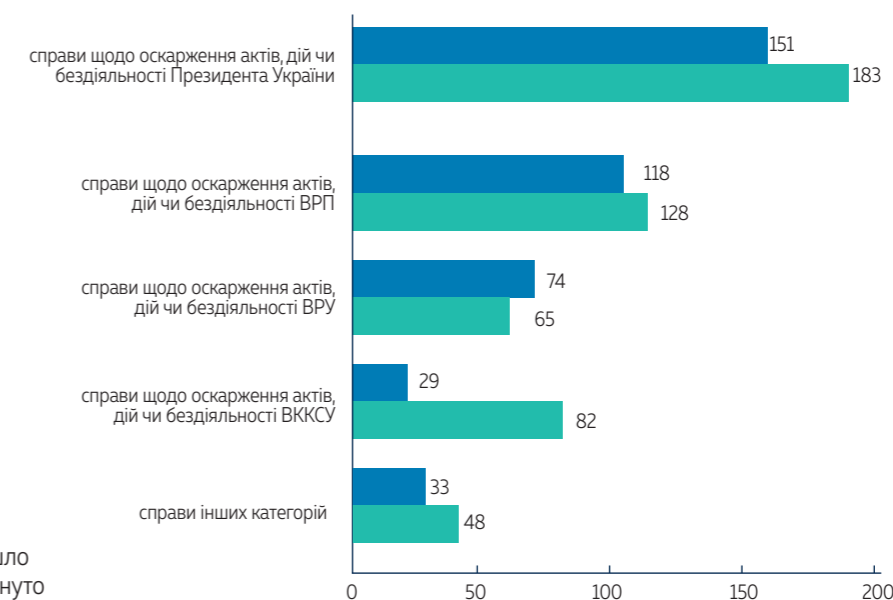
■ — розглянуто по суті / здійснено перегляд судового рішення
■ — повернуто матеріалів
■ — відмовлено у відкритті провадження
■ — ухвалено інші рішення

ПОЗОВНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Упродовж 2020 року до КАС ВС надійшло 405 позовних заяв (крім подань про розгляд типових справ як зразкових),

перебувало на розгляді 692 позовних заяви та адміністративних справи, розглянуто 506 позовних заяв і справ.

ПОКАЗНИКИ НАДХОДЖЕННЯ ТА РОЗГЛЯДУ СПРАВ І МАТЕРІАЛІВ ЗА КАТЕГОРІЯМИ АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВ КАСАЦІЙНИМ АДМІНІСТРАТИВНИМ СУДОМ У СКЛАДІ ВЕРХОВНОГО СУДУ ЯК СУДОМ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ В 2020 РОЦІ

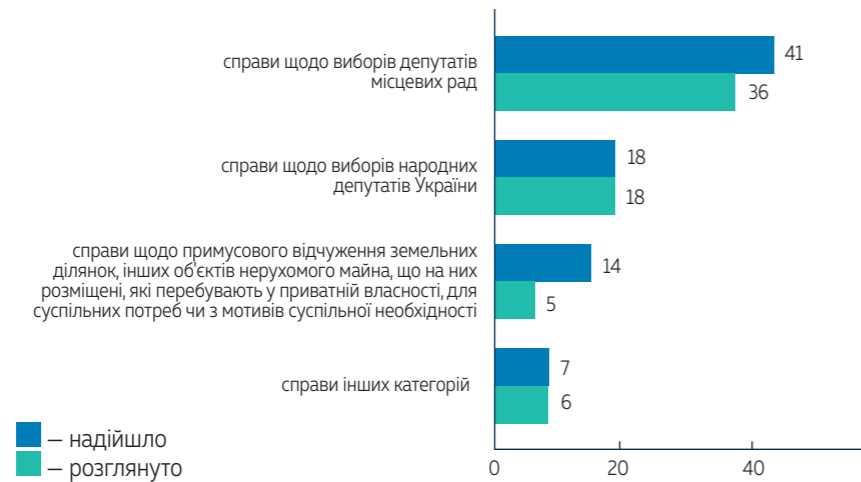
■ — надійшло
■ — розглянуто

У 2020 році КАС ВС як суд першої інстанції розглянув: 1 справу за позовом до ЦВК щодо встановлення результатів виборів в одномандатному виборчому окрузі № 179 на проміжних виборах народного депутата України 15.03.2020; 1 справу за позовом до Президента України про визнання протиправними дій щодо участі у передвиборній агітації на чергових місцевих виборах 25.10.2020.

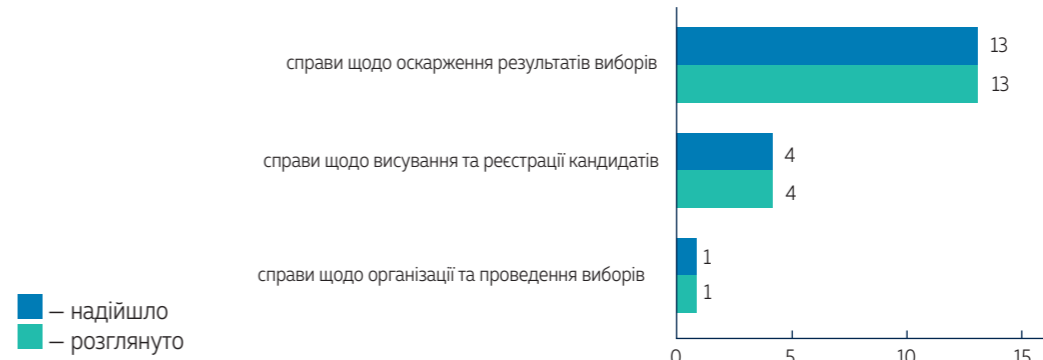
АПЕЛЯЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Упродовж 2020 року на розгляд КАС ВС як суду апеляційної інстанції надійшло 80 справ за апеляційними скаргами, перебувало на розгляді 85 справ, розглянуто 65 апеляційних скарг та справ. Станом на 01.01.2021 не розглянуто 13 справ.

ПОКАЗНИКИ НАДХОДЖЕННЯ ТА РОЗГЛЯДУ СПРАВ І МАТЕРІАЛІВ ЗА КАТЕГОРІЯМИ АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВ КАСАЦІЙНИМ АДМІНІСТРАТИВНИМ СУДОМ У СКЛАДІ ВЕРХОВНОГО СУДУ ЯК СУДОМ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ В 2020 РОЦІ

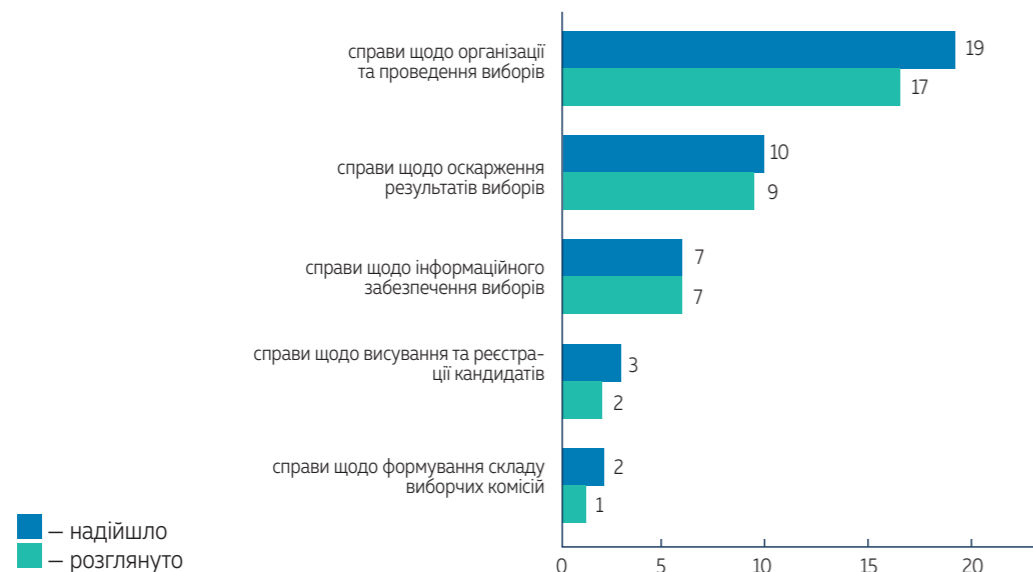
ПОКАЗНИКИ НАДХОДЖЕННЯ ТА РОЗГЛЯДУ СПРАВ І МАТЕРІАЛІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПРОМІЖНИМИ ВИБОРАМИ НАРОДНОГО ДЕПУТАТА УКРАЇНИ, КАСАЦІЙНИМ АДМІНІСТРАТИВНИМ СУДОМ У СКЛАДІ ВЕРХОВНОГО СУДУ ЯК СУДОМ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ В 2020 РОЦІ

КАСАЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

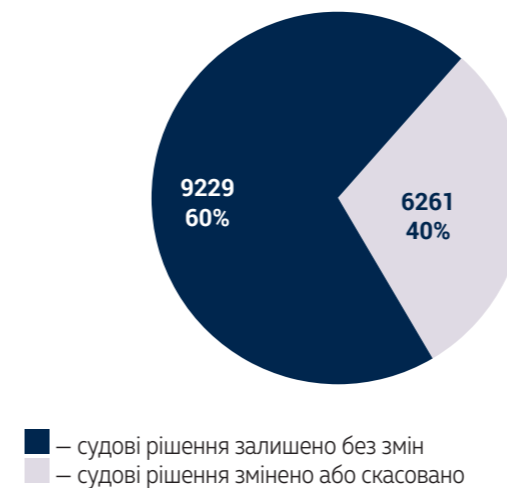
Упродовж 2020 року до КАС ВС надійшло 36 866 касаційних скарг, перебувало на розгляді 63 521 касаційна скарга та справа, розглянуто 45 265 касаційних скарг і справ. На кінець року залишилися нерозглянутими 17 902 касаційних скарги та справи.

ПОКАЗНИКИ НАДХОДЖЕННЯ ТА РОЗГЛЯДУ СПРАВ І МАТЕРІАЛІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ МІСЦЕВИМИ ВИБОРАМИ, КАСАЦІЙНИМ АДМІНІСТРАТИВНИМ СУДОМ У СКЛАДІ ВЕРХОВНОГО СУДУ ЯК СУДОМ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ В 2020 РОЦІ

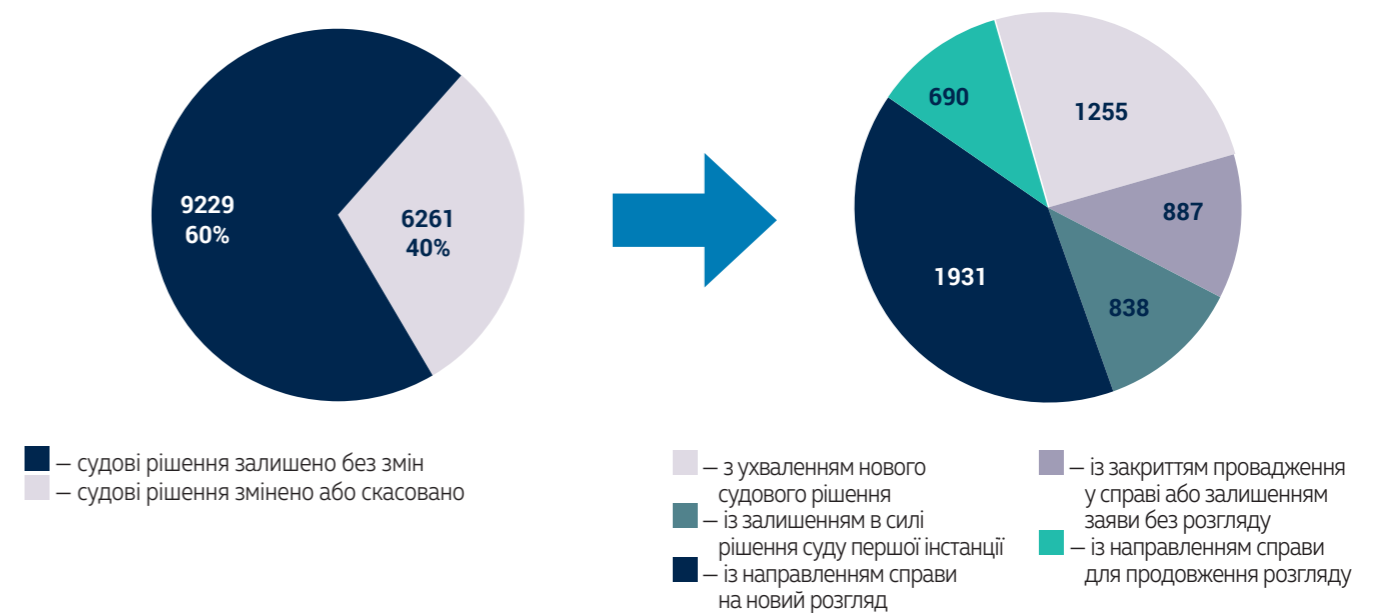

ПОКАЗНИКИ ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВИХ РІШЕНЬ КАСАЦІЙНИМ АДМІНІСТРАТИВНИМ СУДОМ У СКЛАДІ ВЕРХОВНОГО СУДУ ЯК СУДОМ КАСАЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ В 2020 РОЦІ

Результати перегляду судових рішень у касаційному порядку

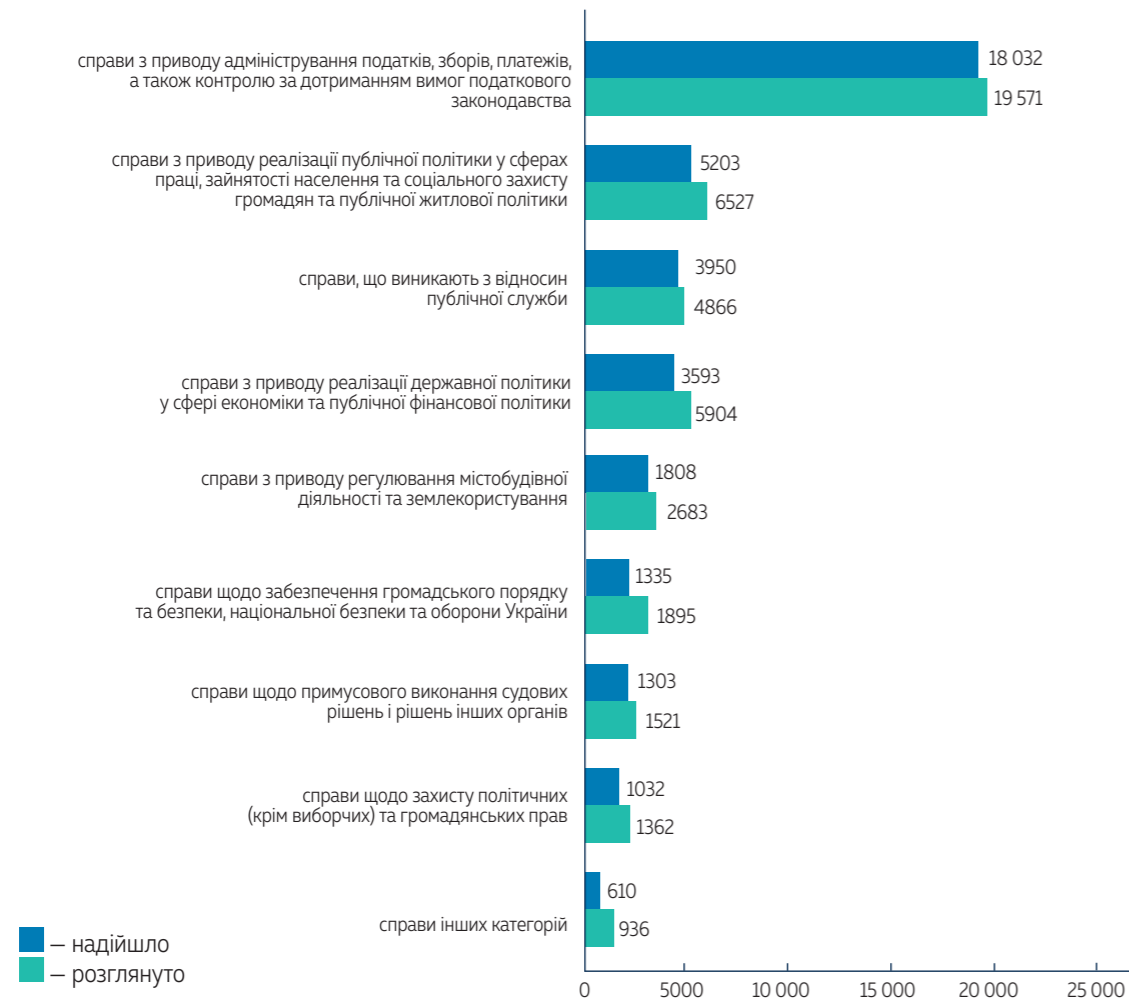

Результати скасування судових рішень

ПОКАЗНИКИ НАДХОДЖЕННЯ ТА РОЗГЛЯДУ СПРАВ І МАТЕРІАЛІВ ЗА КАТЕГОРІЯМИ АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВ КАСАЦІЙНИМ АДМІНІСТРАТИВНИМ СУДОМ У СКЛАДІ ВЕРХОВНОГО СУДУ ЯК СУДОМ КАСАЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ В 2020 РОЦІ

Відповідно до ст. 13 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» висновки щодо застосування норм права, викладені у постановках ВС, є обов'язковими для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права.

Висновки щодо застосування норм права, викладені у постановках ВС, враховуються іншими судами при застосуванні таких норм права.

Статтю 36 цього Закону передбачено, що ВС забезпечує однакове застосування норм права судами різних спеціалізацій у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом.

Згідно з процесуальним законом в адміністративному судочинстві механізмами забезпечення єдності судової практики є розгляд зразкових справ, розгляд справ об'єднаною палатою та судовою палатою.

ПІДСТАВИ ДЛЯ ПЕРЕДАЧІ СПРАВИ НА РОЗГЛЯД ПАЛАТИ

Суд, який розглядає справу в касаційному порядку у складі колегії суддів, передає справу на розгляд палати, до якої входить така колегія, якщо ця

колегія вважає за необхідне відступити від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного в раніше ухваленому рішенні ВС у складі колегії суддів з цієї самої палати або у складі такої палати.

ПІДСТАВИ ДЛЯ ПЕРЕДАЧІ СПРАВИ НА РОЗГЛЯД ОБ'ЄДНANOЇ ПАЛАТИ

Суд, який розглядає справу в касаційному порядку у складі колегії суддів або палати, передає справу на розгляд об'єднаної палати, якщо ця колегія або палата вважає за необхідне відступити від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного в раніше ухваленому рішенні ВС у складі колегії суддів з іншої палати або у складі іншої палати чи об'єднаної палати.

Питання про передачу справи на розгляд палати, об'єднаної палати:

- ✓ вирішується судом за власною ініціативою або за клопотанням учасника справи;
- ✓ вирішується більшістю від складу суду, що розглядає справу;
- ✓ може бути вирішене до прийняття постанови судом касаційної інстанції;
- ✓ вирішується ухвалою.

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ У ЗРАЗКОВИХ СПРАВАХ

Упродовж 2020 року на розгляді в КАС ВС перебувало 8 зразкових справ, з яких 7 – розглянуто по суті. Станом на 01.01.2021 не розглянуто 1 справу. У 2020 році набрали чинності 8 рішень.

ПРО ПЕРЕРАХУНОК ЩОМІСЯЧНОГО ДОВІЧНОГО ГРОШОВОГО УТРИМАННЯ СУДДІ, ЯКИЙ ВИЙШОВ У ВІДСТАВКУ ДО 30.09.2016

Для перерахунку щомісячного довічного грошового утримання судді, який вийшов у відставку до набрання чинності Закону України від 02.06.2016 № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів» (далі – Закон № 1402-VIII), тобто до 30.09.2016,

(Рішення від 01.11.2018 та постанова від 13.05.2020 у справі № 0640/3835/18: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/77586339>; <http://reyestr.court.gov.ua/Review/90458918>)

ПРО РОЗРАХУНКОВУ ВЕЛИЧИНУ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ СУДДІВСЬКОЇ ВИНАГОРОДИ

З прийняттям Закону України від 06.12.2016 № 1774-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (далі – Закон № 1774-VIII) в Україні змінено підхід щодо застосування мінімальної заробітної плати як розрахункової величини не лише при визначенні посадових окладів, а й щодо розрахунку

у разі зміни розміру складових суддівської винагороди судді, який працює на відповідній посаді, «відповідною» є посада судді, який працює в тому самому суді до проходження кваліфікаційного оцінювання.

Відповідно до п. 23 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1402-VIII такий суддя отримує суддівську винагороду, визначену відповідно до положень ст. 133 Закону України від 07.07.2010 № 2453-VI «Про судоустрій і статус суддів».

всіх виплат, де раніше застосовувалася як розрахункова величина мінімальна заробітна плата.

Законодавець, по-перше, заборонив застосовувати для визначення розмірів посадових окладів розмір мінімальної заробітної плати; по-друге, чітко передбачив, що для визначення посадових окладів усіх суддів застосовується розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, установлений на 01 січня відповідного календарного року.

Розмір суддівської винагороди має обчислюватися із застосуванням прожиткового мінімуму для працездатних осіб замість мінімальної заробітної плати. Перехід на іншу розрахункову величину не призвів до зменшення розміру суддівської винагороди у грошовому виразі.

Відмінності у визначенні розміру суддівської винагороди тих суддів, які пройшли кваліфікаційне оцінювання, і тих, які його не проходили, не можна вважати дискримінаційними, оскільки ці відмінності були обумовлені легітимною й істотною метою, відповідали конституційним положенням, були об'єктивно виправданими, обґрунтованими та справедливими.

(Рішення від 11.03.2020 та постанова від 04.11.2020 у справі № 200/9195/19-а: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88124771>; <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93302481>)

ПРО ОБСЯГ ПРАВ ОРГАНІВ ПФУ ПІД ЧАС ПЕРЕВІРКИ ДОВІДКИ ПРО РОЗМІР ГРОШОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ПЕРЕРАХУНКУ ПЕНСІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЮ

Довідка військового комісаріату про розмір грошового забезпечення, що враховується для перерахунку пенсій, видана позивачу відповідно до постанови КМУ від 21.02.2018 № 103 «Про перерахунок пенсій особам, які звільнені з військової служби, та деяким іншим категоріям осіб» (далі – Постанова № 103). Згідно з п. 1 цієї постанови такий перерахунок здійснюється з урахуванням трьох складових оновленого грошового забезпечення, визначеного на 01.03.2018: окладу за посадою, військовим (спеціальним) званням та надбавки за вислугу років. Урахування інших видів грошового забезпечення цією постановою не передбачено.

Скасування з 05.03.2019 в судовому порядку пунктів 1, 2 Постанови № 103 не вплинуло на результат розгляду цієї

(Рішення від 13.03.2019 та постанова від 19.02.2020 у справі № 240/6263/18: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80482567>; <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88168813>)

ПРО ПЕРЕРАХУНОК ЩОМІСЯЧНОГО ДОВІЧНОГО ГРОШОВОГО УТРИМАННЯ СУДДІ У ВІДСТАВЦІ У ЗВ'ЯЗКУ З УХВАЛЕННЯМ КСУ РІШЕННЯ ВІД 18.02.2020 № 2-Р/2020

Із дня ухвалення КСУ Рішення від 18.02.2020 № 2-р/2020 Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів» не містить норм, які б по-різному визначали порядок обчислення розміру щомісячного довічного грошового утримання суддів у відставці.

З наступного дня з дати ухвалення КСУ згаданого Рішення (з 19.02.2020) у позивача виникло право (підстава) на перерахунок щомісячного довічного грошового утримання судді відповідно

зразкової справи по суті, оскільки алгоритм дій державних органів під час проведення перерахунку пенсій відповідно до чинного законодавства передбачає, що органи ПФУ здійснюють перерахунок пенсії на підставі довідок, що надійшли від обласних військових комісаріатів, в яких визначено розмір грошового забезпечення для такого перерахунку. Органи ПФУ мають право перевіряти правильність складення довідок щодо формального змісту, однак права самостійно визначити складові та розмір грошового забезпечення осіб, пенсії яких підлягають перерахунку, не мають.

Питання врахування у складі грошового забезпечення середньомісячної суми додаткових видів грошового забезпечення могло би бути предметом спору про визнання протиправними дій військового комісаріату щодо складення довідки про розмір грошового забезпечення для перерахунку пенсії позивача без урахування середньомісячної суми додаткових видів грошового забезпечення та не розглядалося в межах цієї адміністративної справи.

до Закону № 1402-VIII, оскільки саме із цієї дати втратили чинність обмеження, встановлені п. 25 розділу XII Прикінцевих та перехідних положень цього Закону, якими було введено певну диференціацію щодо визначення розміру суддівської винагороди та розміру щомісячного довічного грошового утримання судді у відставці в залежності від проходження кваліфікаційного оцінювання.

Зміна розміру окладу судді, який є складовою суддівської винагороди, є підставою для перерахунку щомісячного довічного грошового утримання судді у відставці. Різниця у правах суддів у відставці на перерахунок їх щомісячного довічного грошового утримання судді в залежності від проходження ними кваліфікаційного оцінювання під час перебування на посаді судді та (або) необхідності

пропрацювати на посаді судді три роки після проходження кваліфікаційного

оцінювання, порушує статус суддів та гарантії їх незалежності.

(Рішення від 16.06.2020 у справі № 620/1116/20: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89872243>)

ПРО ВИПЛАТУ ПЕНСІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ З УРАХУВАННЯМ 100 ВІДСОТКІВ СУМИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

органів внутрішніх справ (міліції) та поліцейським), з урахуванням розміру окладу за посадою, військовим (спеціальним) званням, відсоткової надбавки за вислугу років за відповідною або аналогічною посадою, яку особа займала на дату звільнення із служби (на дату відрадження для роботи до органів державної влади, органів місцевого самоврядування або до сформованих ними органів, на підприємства, в установи, організації, вищі навчальні заклади), що визначені станом на 01.03.2018 відповідно до Постанови № 704.

Скасування судом п. 1 Постанови № 103 не вплинуло на такі підстави.

Відповідно до п. 2 вказаної постанови виплату перерахованих відповідно до п. 1 цієї постанови підвищених пенсій (з урахуванням доплат до попереднього розміру пенсій, підвищень, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством (крім підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, що визначені законом) передбачено проводити з 01.01.2018 у таких розмірах: з 01.01.2018 – 50 відсотків; з 01.01.2019 по 31.12.2019 – 75 відсотків; з 01.01.2020 – 100 відсотків суми підвищення пенсії, визначеного станом на 01.03.2018.

У зв'язку із скасуванням судом п. 2 згаданої постанови обмеження щодо часткової виплати суми підвищення до пенсії скасовано, а відтак пенсія позивачу підлягає виплаті у розмірі 100 відсотків суми підвищення пенсії.

Отже, з дати набрання законної сили судовим рішенням про визнання протиправними та нечинними п. 1, 2 Постанови № 103 (05.03.2019) пенсія позивачу підлягає виплаті у розмірі 100 відсотків суми підвищення пенсії.

З набранням чинності постановою КМУ від 30.08.2017 № 704 «Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб» (далі – Постанова № 704), якою змінені (збільшені) розміри грошового забезпечення військовослужбовців, у позивача виникли підстави для перерахунку пенсії.

Пунктом 1 постанови КМУ від 21.02.2018 № 103 «Про перерахунок пенсій особам, які звільнені з військової служби, та деяким іншим категоріям осіб» (далі – Постанова № 103) встановлено перерахувати пенсії, призначені згідно із Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» до 01.03.2018 (крім пенсій, призначених згідно із цим Законом особам начальницького і рядового складу

(Рішення від 06.08.2019 та постанова від 11.03.2020 у справі № 160/3586/19: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/83494363>; <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88601598>)

ПРО НАРАХУВАННЯ ТА ВИПЛАТУ ПІДВИЩЕННЯ ДО ПЕНСІЇ НЕПРАЦЮЮЧИМ ПЕНСІОНЕРАМ, ЯКІ ПРОЖИВАЮТЬ НА ТЕРИТОРІЇ РАДІОАКТИВНОГО ЗАБРУДНЕННЯ

З моменту ухвалення КСУ Рішення від 17.07.2018 № 6-р/2018 відновлено право позивача на отримання підвищення до пенсії як непрацюючому пенсіонеру, який проживає на території радіоактивного забруднення – у зоні гарантованого

(Рішення від 21.01.2019 та постанова від 18.03.2020 у справі № 240/4937/18: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/79388117>; <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88952401>)

ПРО ВРАХУВАННЯ ДОПЛАТ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ ДЛЯ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ, ПІД ЧАС ПЕРЕРАХУНКУ ПЕНСІЙ

Правова регламентація, згідно з якою військовослужбовцю здійснено перерахунок пенсії та здійснюється її виплата, не поширюється на доплату і підвищення до пенсії, передбачені законами України від 22.10.1993 № 3551-XII «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» та від 16.03.2004 № 1603-IV «Про поліпшення матеріального становища учасників бойових дій та інвалідів війни» (25 відсотків прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, та цільова

(Рішення від 09.12.2019 та постанова від 08.04.2020 у справі № 300/1695/19: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86360472>; <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89180635>)

ПРО ОНОВЛЕНУ ДОВІДКУ ЩОДО РОЗМІРУ ГРОШОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ

З 05.03.2019 – з дня набрання чинності судовим рішенням, яким було визнано протиправними та нечинними п. 1, 2 постанови КМУ від 21.02.2018 № 103 «Про перерахунок пенсій особам, які

добровільного відселення, на підставі ст. 39 Закону України від 28.02.1991 № 796-XII «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (далі – Закон № 796-XII).

Відповідно до вказаного Рішення КСУ та ст. 39 Закону № 796-XII із 17.07.2018 позивач має право на щомісячне отримання підвищення до пенсії як непрацюючий пенсіонер, який проживає на території радіоактивного забруднення, у розмірі двох мінімальних заробітних плат.

грошова допомога в розмірі 40 гривень), які виплачуються у складі пенсії, оскільки такі є додатковою соціальною гарантією, зокрема, для військовослужбовців і нерозривно пов'язані з їх спеціальним правовим статусом, впливають з особливих умов проходження ними служби, а тому, як наслідок, не можуть бути зменшені Урядом і повинні виплачуватися незалежно і самостійно в повному обсязі відповідно до встановлених цими актами законодавства розмірах, не мають братися до уваги при перерахунку пенсійної виплати, здійсненого на підставі постанови КМУ від 21.02.2018 № 103 «Про перерахунок пенсій особам, які звільнені з військової служби, та деяким іншим категоріям осіб».

звільнені з військової служби, та деяким іншим категоріям осіб» (далі – Постанова № 103) та зміни до п. 5 і додатку 2 до Порядку проведення перерахунку пенсій, призначених відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», затвердженого постановою КМУ від 13.02.2008 № 45 (далі – Порядок № 45), виникли підстави

для перерахунку пенсій, призначених згідно із Законом України від 09.04.1992 № 2262-XII «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», з урахуванням розміру посадового окладу, окладу за військовим (спеціальним) званням та відсоткової надбавки за вислугу років, а також додаткових видів грошового забезпечення, оскільки з цієї дати позивач має право на отримання пенсії, виходячи з розміру складових, розрахованих згідно з постановою КМУ від 30.08.2017 № 704 «Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб» у відповідності до вимог ст. 43 і 63 Закону № 2262-XII та ст. 9 Закону України від 20.12.1991 № 2011-XII «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

Алгоритм дій, який повинні вчинити зокрема, орган ПФУ та орган, який уповноважений видавати довідки про розмір грошового забезпечення для

(Рішення від 17.12.2019 та постанова від 24.06.2020 у справі № 160/8324/19: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86432492>; <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90228179>)

До 19.06.2020 об'єднана палата діяла у складі суддів: Володимира Бевзенка, Олени Калашнікової, Наталії Коваленко, Ігоря Олендера, Андрія Рибачука, Михайла Смоковича, Раїси Ханової. З указаної дати до складу об'єднаної палати входять

ПРО СТРОК ПОДАВАННЯ ДО СУДУ ЗАЯВИ ПРО РОЗПОДІЛ СУДОВИХ ВИТРАТ НА ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ

Дотримання строку подання до суду заяви про розподіл судових витрат на правничу допомогу є підставою для вирішення по суті питання про розподіл цих витрат.

Ураховуючи положення ст. 134, 139 КАС України, сторона до закінчення судових дебатів у справі або протягом п'яти днів після ухвалення

перерахунку пенсії, у зв'язку із втратою чинності положеннями п. 1, 2 Постанови № 103 та змінами до п. 5 і додатка 2 до Порядку № 45, не змінився.

Тобто на орган, який уповноважений видавати довідки про розмір грошового забезпечення для перерахунку пенсії, покладено функції щодо складання такої довідки у разі прийняття КМУ рішення про зміну розміру хоча б одного з видів грошового забезпечення для визначених осіб або про введення для них нових щомісячних додаткових видів грошового забезпечення (надбавок, доплат, підвищень) та премій у розмірах, установлених законодавством, після надходження від територіального пенсійного органу списків осіб, пенсії яких підлягають перерахунку за формою згідно з додатком 1 до Порядку № 45.

Таке рішення (постанова № 704 «Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб») КМУ прийняв 30.08.2017.

судді: Жанна Мельник-Томенко, Олена Калашнікова, Наталія Коваленко, Ігор Олендер, Андрій Рибачук, Михайло Смокович, Раїса Ханова.

Упродовж 2020 року об'єднана палата ухвалила 4 судові рішення.

судового рішення має право на відшкодування витрат на правничу допомогу адвоката за умови подання до суду: заяви про відшкодування таких судових витрат, поданої до судових дебатів у справі; доказів таких витрат (детальний опис робіт (наданих послуг), виконаних адвокатом, здійснених витрат, необхідних для надання правничої допомоги, тощо).

Щодо порушення принципу співмірності при визначенні суми стягнення витрат на правничу допомогу чинне законодавство не встановлює чітких критеріїв для документів, що

подаються для підтвердження витрат на правничу допомогу. Зокрема, при визначенні розміру суми судових витрат на правничу допомогу, яка підлягає

стягненню, суди мають ураховувати як пов'язаність таких витрат із розглядом справи, так і критерії розумності та співмірності.

(Постанова від 17.03.2020 у справі № 520/8309/18: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88277487>)

ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ПОРЯДКУ ОСКАРЖЕННЯ АУДИТОРСЬКОГО ЗВІТУ Й УПОВНОВАЖЕНИХ СУБ'ЄКТІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ЗВЕРНЕННЯ ДО СУДУ

права квартирно-експлуатаційного відділу (частини).

Публічний інтерес щодо реалізації вимог аудиторського звіту полягає насамперед у житті заходів щодо відшкодування недонарахованих і недовідшкодованих збитків, завданих державі, усунення інших наслідків порушень під час реалізації в Збройних силах України державної, військово-технічної політики з питань квартирно-експлуатаційного забезпечення Збройних сил України, розвитку системи технічної експлуатації фондів військових містечок з метою підтримання військ у стані високої бойової та мобілізаційної готовності тощо. Такий інтерес є спільним для всієї системи Збройних сил України, побудованої на системі субординаційних відносин, тобто є спільним для територіальних квартирно-експлуатаційних управлінь, відповідних управлінь внутрішнього аудиту Департаменту внутрішнього аудиту Міністерства оборони України, а також Міністерства оборони України та Міністра оборони України як відповідальної особи за виконання або невиконання вимог, визначених у такому звіті, та особи, яка видає відповідний управлінський наказ, обов'язковий до виконання.

Публічний інтерес щодо реалізації вимог аудиторського звіту є спільним для територіальних квартирно-експлуатаційних управлінь, відповідних управлінь внутрішнього аудиту Департаменту внутрішнього аудиту Міністерства оборони України, а також Міністерства оборони України та Міністра оборони України як відповідальної особи за виконання / невиконання вимог, визначених у такому звіті, та особи, яка видає відповідний управлінський наказ, обов'язковий до виконання. Положення оскаржаного звіту не можуть порушувати

Правом на звернення до суду з адміністративним позовом щодо визнання незаконними та необґрунтованими порушень, викладених в аудиторському звіті, наділений військовослужбовець, до якого за наслідками проведеної аудиторської перевірки стану фінансово-господарської діяльності квартирно-експлуатаційного відділу (частини) були застосовані заходи дисциплінарної відповідальності за встановленою Законом України «Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України» процедурою.

(Постанова від 02.10.2020 у справі № 808/1422/17: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/92173015>)

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ ОБ'ЄДНАНОЇ ПАЛАТИ

ПРО НАБРАННЯ ЧИННОСТІ АКТОМ ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ СТАВОК МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ

Законодавство безпосередньо пов'язує набрання чинності актом

(Постанова від 02.12.2020 у справі № 357/14346/17: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93245717>)

ПРО НЕМОЖЛИВІСТЬ ОДНОЧАСНОГО ПРИТЯГНЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ-ПІДПРИЄМЦЯ, ЯКА ВИКОРИСТОВУЄ НАЙМАНУ ПРАЦЮ, ДО ФІНАНСОВОЇ ТА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Штрафи, передбачені ст. 265 КЗпП України, є заходами фінансової відповідальності, підстав відносити їх до

(Постанова від 22.12.2020 у справі № 260/1743/19: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93708687>)

Упродовж 2020 року у складі судових палат ухвалено 25 судових рішень.

СУДОВА ПАЛАТА З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ ТА ІНШИХ ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ

ПРО НАКЛАДЕННЯ ШТРАФУ ЗГІДНО ЗІ СТ. 127 ПК УКРАЇНИ

Несплата (неперерахування) податковим агентом до або під час виплати доходу на користь іншого платника податків є підставою для накладення штрафу згідно зі ст. 127 ПК України. Розмір штрафних санкцій визначається з урахуванням кількості разів допущених податкових правопорушень, незалежно від того, чи виявлені такі порушення контролюючим органом в межах однієї перевірки.

Якщо платник податків не сплачує суми самостійно визначеного грошового зобов'язання протягом строків,

нормативно-правового характеру органу місцевого самоврядування з моментом його офіційного оприлюднення.

Оприлюднення на офіційному веб-сайті міської ради такого акта про затвердження, зокрема, ставок місцевих податків і зборів вважається офіційним оприлюдненням та пов'язується з моментом набрання ним чинності.

заходів адміністративної відповідальності немає.

Фізична особа-підприємець, яка використовує найману працю, не може бути одночасно притягнута до відповідальності за ч. 2 ст. 265 КЗпП України та ч. 3 ст. 41 Кодексу України про адміністративні правопорушення в частині допуску працівника до роботи без оформлення трудового договору у зв'язку з порушенням принципу «non bis in idem» як складового елемента принципу верховенства права.

передбачених ПК України, такий платник податків притягується до відповідальності відповідно до ст. 126 ПК України.

Стаття 127 ПК України встановлює міру відповідальності, яка покладається на платника податків, зокрема на податкового агента, саме за несплату (неперерахування) податків до або під час виплати доходу на користь іншого платника податків. Розмір штрафних санкцій за вчинення такого порушення визначається (обчислюється) не відповідно до часу затримки такої несплати (як передбачено ст. 126 ПК України), а залежно від кількості допущених порушень протягом визначеного періоду часу.

Тобто склад порушення передбачає, що нарахування, сплата чи утримання податку не відбулися до чи на момент виплати доходу.

(Постанова від 21.01.2020 у справі № 820/11382/15: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87478109>)

ПРО ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКОМ НА ПРИБУТОК ДОХОДУ ВІД ПРОДАЖУ НЕРУХОМОГО МАЙНА

(Постанова від 24.01.2020 у справі № 2а/0370/2676/11: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87363512>)

ПРО ВИБІР РЕЗИДЕНТОМ ФОРМ РОЗРАХУНКІВ ЗА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ

Резидент є вільним у виборі форми розрахунків за зовнішньоекономічними операціями з-поміж тих, що не суперечать законам України. Перебування таких операцій на контролі не спричиняє наслідку щодо застосування штрафних санкцій (пені), передбачених ст. 4 Закону України від 23.09.1994 № 185/94-ВР «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті». Припинення зобов'язання

У разі отримання доходу від продажу нерухомого майна, тобто з іншого джерела, ніж передбачено п. п. 7.11.2 ст. 7 Закону України від 28.12.1994 № 334/94-ВР «Про оподаткування прибутку підприємств», такий дохід підлягає оподаткуванню податком на прибуток на загальних підставах. Установа, яка не є платником податку на додану вартість, зобов'язана зареєструватися платником податку на додану вартість у разі здійснення операцій з постачання товарів / послуг протягом останніх 12 календарних місяців, сума яких сукупно перевищує 300 000 грн.

у спосіб зарахування зустрічних однорідних вимог є складовою гарантованого Конституцією України права на свободу підприємницької діяльності та може бути обмежене винятково законами України.

Чинне законодавство не забороняє та не обмежує законні форми розрахунків за зовнішньоекономічними операціями, що не передбачають, власне, надходження іноземної валюти на рахунок резидента. Виконання зобов'язань резидента України перед нерезидентом за зовнішньоекономічним контрактом зарахуванням зустрічних грошових вимог за наявності належним чином оформлених документів є підставою для зняття банком з контролю експортно-імпортової операції, вчинюваної ним відповідно до Інструкції про порядок здійснення контролю за експортними, імпортними операціями, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 24.03.1999 № 136, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 28.05.1999 за № 338/3631.

(Постанова від 31.01.2020 у справі № 1340/3649/18: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87478127>)

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ СУДОВИХ ПАЛАТ

ПРО ОПЕРАЦІЇ З КОМПОНЕНТОМ МОТОРНОГО ПАЛИВА (ДОБАВКИ ДО ПАЛИВА) З КОНЦЕНТРАЦІЄЮ СПИРТУ 80 ОБ. % АБО БІЛЬШЕ

Компонент моторного палива (добавки до палива) з концентрацією спирту 80 об. % або більше відповідає коду 2207 згідно з УКТ ЗЕД, а на операції з таким компонентом поширюються вимоги Закону України від 19.12.1995 № 481/95-ВР «Про державне регулювання виробництва та обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів».

Класифікація спирту етилового за товарною позицією 2207 не вимагає «чистоти» етилового спирту як однієї речовини. Ця позиція може включати суміші етилового спирту з іншими речовинами. Такий висновок відповідає підпункту «б»

(Постанова від 13.02.2020 у справі № 816/2897/15: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88360067>)

ПРО ЗАСТОСУВАННЯ П П. «Є» П П. 266.2.2 П. 266.2 СТ. 266 ПК УКРАЇНИ

Застосування п п. «є» п п. 266.2.2 п. 266.2 ст. 266 ПК України можливе, якщо власниками об'єктів промисловості є фізичні та інші юридичні особи, зокрема нерезиденти, та за умови (з урахуванням виду діяльності) використання таких об'єктів за функціональним призначенням, тобто для промислового виробництва (виготовлення промислової продукції будь-якого виду).

Обираючи за вихідне поняття «промисловість», у зв'язку з яким застосовується аналізована податкова пільга, законодавець пов'язує звільнення від сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, не тільки та не стільки з його статусом (придатністю його застосування у виробничому промисловому циклі господарської діяльності без конкретизації видів промислового виробництва та організаційних форм, у яких

(Постанова від 17.02.2020 у справі № 820/3556/17: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87656460>)

пункту 2 Основних правил інтерпретації (правило 2(b)), яким, зокрема, передбачено, що будь-яке посилення в назві товарної позиції на будь-який матеріал чи речовину стосується також сумішей або сполук цього матеріалу чи речовини з іншими матеріалами чи речовинами. Зазначений підпункт також установлює, що класифікація товару, що складається більше ніж з одного матеріалу чи речовини, здійснюється відповідно до вимог правила 3.

Опис товару, класифікації якого за УКТ ЗЕД стосується спір, у позиції 3811 обмежений тільки назвою «антидетонатор», тоді як позиція 2207 описує його детальніше, а саме як «спирт етиловий, неденатурований, з концентрацією спирту 80 об. % або більше», тобто розкриває його характеристики як суміші з такою концентрацією спирту етилового.

воно здійснюється), а й з використанням будівлі з метою провадження виробничої діяльності, тобто з використанням такої за цільовим призначенням для виготовлення промислової продукції.

Оскільки «будівлі промислові», які є у складі об'єктів нежитлової нерухомості, виступають загальним критерієм визначення об'єкта оподаткування (п п. «г» п п. 14.1.129-1 п. 14.1 ст. 14 ПК України), то встановлення пільги у спосіб звільнення від оподаткування податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, «будівель промисловості», зокрема виробничих корпусів, цехів, складських приміщень промислових підприємств (п п. «є» п п. 266.2.2 п. 266.2 ст. 266 ПК України), не свідчить про недостатню чіткість податкового законодавства, оскільки увівши загальний критерій «будівлі промислові», законодавець визначив спеціальний об'єкт (об'єкти), звільнені від оподаткування. Зі змісту норми зрозуміло, яких об'єктів стосується така пільга.

ПРО ОСКАРЖЕННЯ НАСЛІДКІВ ПРОВЕДЕНОЇ ПОДАТКОВИМ ОРГАНОМ ПЕРЕВІРКИ

Незалежно від прийнятого платником податків рішення про допуск (недопуск) посадових осіб до перевірки, при оскарженні наслідків проведеної контролюючим органом перевірки у вигляді податкових повідомлень-рішень та інших рішень платник податків не позбавлений можливості посилатися на порушення контролюючим органом вимог законодавства щодо проведення такої перевірки, якщо вважає, що вони зумовлюють протиправність таких податкових повідомлень-рішень. Суди мають надавати правову оцінку відповідним підставам позову за їх наявності, а якщо вони не визнані судом такими, що тягнуть протиправність рішень, прийнятих за наслідками такої перевірки, – переходити до перевірки підстав позову щодо

(Постанова від 21.02.2020 у справі № 826/17123/18: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87929522>)

ПРО ЦІНУ ПОЗОВУ ПРИ ОСКАРЖЕННІ РІШЕННЯ ПРО КОРИГУВАННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ ТОВАРІВ

При оскарженні рішення про коригування митної вартості товарів ціною позову в розумінні п п. 1 п. 3 ч. 2 ст. 4 Закону України від 08.07.2011 № 3674-VI

наявності порушень податкового та / або іншого законодавства.

Недопуск посадових осіб контролюючого органу до проведення перевірки є правом, а не обов'язком платника податків, а тому реалізація права на судовий захист своїх прав та інтересів не може перебувати в залежності від використання особою своїх прав на позасудовий захист. Водночас допуск до перевірки нівелює правові наслідки процедурних порушень, допущених контролюючим органом при призначенні та проведенні відповідної виїзної або фактичної перевірки. Саме на етапі допуску до перевірки суб'єкт господарської діяльності може поставити питання про необґрунтованість її призначення та проведення, реалізувавши своє право на захист від безпідставного здійснення податкового контролю щодо себе.

Щодо вимоги про визнання протиправним та скасування наказу, яка заявлена як самостійний предмет позову.

Якщо контролюючий орган провів перевірку на підставі наказу про її проведення та за наслідками такої перевірки прийнято податкові повідомлення-рішення чи інші рішення, то цей наказ як акт індивідуальної дії реалізовано його застосуванням. Тому його оскарження після допуску платником податків посадових осіб контролюючого органу до проведення перевірки не є належним способом захисту права платника податків, оскільки наступне скасування наказу не може призвести до відновлення порушеного права. Належним способом захисту порушеного права платника податків у такому випадку є саме оскарження рішення, прийнятого за результатами перевірки.

«Про судовий збір» є різниця митних платежів, що підлягали сплаті з урахуванням митної вартості, розрахованої декларантом, та митної вартості, розрахованої митним органом в оскаржуваному рішенні.

Визначена в рішенні контролюючого органу митна вартість товару безпосередньо не впливає на майновий стан

декларанта. Майновий інтерес для нього становить той розмір митних платежів та інших податків, який він має доплатити, проти розміру таких платежів, визначених на підставі заявленої ним митної вартості

(Постанова від 16.03.2020 у справі № 1.380.2019.001962: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88305171>)

ПРО ПРАВОВЕ (ДОКАЗОВЕ) ЗНАЧЕННЯ АКТА ПЕРЕВІРКИ, НЕ ПІДПИСАНОГО ОДНИМ ІЗ ПЕРЕВІРЯЮЧИХ, А ТАКОЖ ПРАВОМІРНІСТЬ ПРИЙНЯТИХ НА ЙОГО ПІДСТАВІ ПОДАТКОВИХ ПОВІДОМЛЕНЬ-РІШЕНЬ

оформлення результатів перевірки та не може бути самостійною підставою для визнання недійсними рішень контролюючого органу, прийнятих на підставі такого акта, за відсутності порушень правил проведення перевірки.

Акт перевірки не є правовим документом, який встановлює відповідальність суб'єкта господарювання, не є обов'язковим рішенням суб'єкта владних повноважень. Чинне законодавство не встановлює такий наслідок відсутності в акті перевірки підпису одного з перевіряючих контролюючого органу, як його нечинність, недійсність. Зазначена вада акта не робить автоматично протиправними рішення контролюючого органу, що прийняті на підставі такого акта.

Акт перевірки – це документ, у якому зафіксовані факти та оцінні судження осіб, що її проводили, тому до акта можуть пред'являтися лише ті вимоги, що стосуються доказів. Оцінка акта перевірки, зокрема дій службових осіб контролюючого органу щодо його складання, викладення в ньому висновків перевірки, може бути надана судом при вирішенні спору щодо оскарження рішення, прийнятого на підставі такого акта.

Відсутність в акті перевірки підпису однієї з посадових осіб контролюючого органу, яка її проводила, стосується

(Постанова від 19.06.2020 у справі № 140/388/19: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90242392>)

ПРО ПОРЯДОК ЗВЕРНЕННЯ ПОДАТКОВОГО ОРГАНУ ДО АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ

При зверненні до адміністративного суду податковий орган самостійно визначає порядок такого звернення: у загальному порядку або відповідно до ст. 283 КАС України з метою термінового розгляду.

У порядку ст. 283 КАС України податковий орган може звернутися винятково в разі безспірності таких вимог, оскільки в протилежному випадку суд зобов'язаний відмовити у відкритті провадження відповідно до ч. 4 ст. 283 КАС України у зв'язку з наявністю спору про право. Відмова у відкритті провадження відповідно до частини п'ятої цієї статті дає

право податковому органу звернутися в порядку загального провадження, але таке звернення можливе і без попереднього звернення до суду в порядку, визначеному ст. 283 КАС України.

Суд має перевірити обґрунтованість застосування адміністративного арешту майна, а в разі наявності спору про право такий розгляд здійснюється в загальному позовному провадженні. У будь-якому випадку спір про право має бути не уявним, а реальним, а суду

необхідно надати докази про звернення за вирішенням спору в адміністративному чи судовому порядку. Під час розгляду справи в порядку загального провадження суд зобов'язаний перевірити дотримання критеріїв, установлених ч. 2 ст. 2 КАС України з метою досягнення основного завдання адміністративного судочинства – справедливого, неупередженого та своєчасного вирішення судом спору у сфері публічно-правових відносин.

(Постанова від 26.03.2020 у справі № 280/2993/19: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90366882>)

ПРО ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕСПЛАТУ ЄДИНОГО ВНЕСКУ

Закон, що встановлює тимчасове звільнення від виконання обов'язку платника єдиного внеску, не застосовується до особи, що не перебуває на податковому обліку на території населених пунктів, де проводилася АТО, за затвердженим переліком.

Щодо переведення великого платника податків на облік до іншого контролюючого органу поза його волею, то таке переведення здійснене органом, уповноваженим на таке переведення, у зв'язку та внаслідок реорганізації системи контролюючих органів, тобто у випадку й у спосіб, визначений законом.

З огляду на встановлену судом об'єктивну неможливість продовження функціонування спеціалізованого органу податкового контролю з обслуговування великих платників податків на непідконтрольній Україні території не було підстав обґрунтовано стверджувати про відсутність необхідного балансу між інтересами окремого платника й інтересами громадянського суспільства в період збройної агресії в правовідносинах, безпосередньо пов'язаних з такими обставинами та, з урахуванням суті ненаданої пільги, – про покладення на платника надмірного тягаря. Установлені обмеження є такими, що відповідають критерію «необхідність у демократичному суспільстві».

У цьому разі наявне втручання держави в майнові права платника, але воно є законним та пропорційним указаний легітимній меті.

(Постанова від 11.09.2020 у справі № 200/2402/19-а: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92334041>)

ПРО ПРОТИПРАВНІСТЬ ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮЮЧИМ ОРГАНОМ ПЕРЕВІРКИ, ЗА НАСЛІДКАМИ ЯКОЇ БУЛО ПРИЙНЯТЕ ПОДАТКОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ-РІШЕННЯ

У посадових осіб контролюючого органу виникає право на проведення документальної планової / позапланової

визної перевірки, фактичної перевірки за сукупності двох умов: наявності визначених законом підстав для її проведення (правова підстава) та надіслання / пред'явлення оформлених відповідно до вимог ПК України направлення та наказу на проведення перевірки, а також службового посвідчення осіб, які зазначені в направленні на проведення перевірки (формальна підстава).

Обов'язковою передумовою здійснення документальної позапланової

визної перевірки є направлення платнику податків запиту про надання пояснень та їх документального підтвердження.

Виявлені факти, які свідчать про можливі порушення платником податків податкового, валютного та іншого законодавства, можуть бути підставою для проведення перевірки лише у випадку, коли сумніви не усунуті наданими поясненнями та документальними підтвердженнями.

При оскарженні податкового повідомлення-рішення платник податків не позбавлений можливості посилатися на порушення контролюючим органом законодавства щодо проведення

(Постанова від 22.09.2020 у справі № 520/8836/18: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92457879>)

ПРО НАДАННЯ ДОЗВОЛУ НА ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО МИТНОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ

На підставі системного тлумачення ст. 46 ПК України, ст. 257, 267, 269 МК України, а також з урахуванням приписів підзаконних нормативно-правових актів до моменту завершення митного оформлення товарів, а також протягом трьох років з дня завершення їх митного оформлення декларант має право вносити зміни до митної декларації, а відмова митного органу в їх внесенні з тих підстав, що це стосується перерахунку митних платежів, є протиправною.

(Постанова від 23.11.2020 у справі № 809/984/18: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93149559>)

ПРО ОСКАРЖЕННЯ ПОДАТКОВОГО ПОВІДОМЛЕННЯ-РІШЕННЯ, НАКЛАДЕНОГО НА АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО, ЙОГО КІНЦЕВИМ БЕНЕФІЦІАРНИМ ВЛАСНИКОМ

Акціонер господарського товариства, який не був учасником справи, предметом спору в якій є правомірність податкового повідомлення-рішення про

перевірки, якщо вважає, що вони зумовлюють протиправність такого рішення. Таким підставам позову, за їх наявності, суди мають надавати правову оцінку в першу чергу.

Протиправність призначення та проведення контролюючим органом перевірки, за наслідками якої було прийняте оскаржуване податкове повідомлення-рішення, є достатньою підставою для висновку про протиправність податкового повідомлення-рішення, що зумовлює відсутність необхідності перевірки порушення п. 181.1 ст. 181 ПК України як підстави для донарахування суми грошового зобов'язання.

Вирішення питання перерахунку митних платежів є наслідком наявності або відсутності підстав для внесення таких змін. Тому при отриманні звернення декларанта або уповноваженої ним особи про внесення змін до митної декларації митний орган може відмовити у внесенні таких змін лише в разі відсутності законних підстав для їх внесення. Приписи пункту 37 Положення про митні декларації, затвердженого постановою КМУ від 21.05.2012 № 450, не суперечать нормам ст. 269 МК України, а визначають лише порядок внесення таких змін, зокрема в разі необхідності повернення декларанту митних платежів.

визначення суми грошових (податкових) зобов'язань господарському товариству, не має права на апеляційне оскарження судового рішення, ухваленого у цій справі, якщо тільки в рішенні суд не зробив прямого висновку про його права, інтереси та обов'язки.

Рішення суду, яким був вирішений спір щодо податкового обов'язку платника податків – господарського товариства, не є рішенням про права, законний інтерес чи обов'язок засновника (засновників) товариства з огляду на

(Постанова від 23.11.2020 у справі № 826/3508/17: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93170381>)

ПРО СТРОК ЗВЕРНЕННЯ ДО СУДУ З ПОЗОВОМ ПРО ВИЗНАННЯ ПРОТИПРАВНИМИ ТА СКАСУВАННЯ ПОДАТКОВИХ ПОВІДОМЛЕНЬ-РІШЕНЬ ПІСЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРОЦЕДУРИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ОСКАРЖЕННЯ

Строк звернення до суду з позовом про визнання протиправними та скасування податкових повідомлень-рішень після проведення процедури адміністративного оскарження становить один місяць, що настає за днем закінчення процедури такого адміністративного оскарження.

Норма п. 56.19 ст. 56 ПК України є спеціальною щодо норми ч. 4 ст. 122 КАС України, має перевагу в застосуванні в податкових спорах і регулює визначену її предметом групу правовідносин – оскарження в судовому порядку податкових повідомлень-рішень та інших рішень контролюючих органів про нарахування грошових зобов'язань за умови попереднього використання позивачем досудового порядку вирішення спору. Зазначена норма прямо встановлює строк для звернення до суду для їх оскарження протягом місяця, що настає за днем закінчення процедури адміністративного

визначений Конституцією України (ст. 67) і ПК України (ст. 36, 38, п. 87.7 ст. 87) персоналізований характер податкового обов'язку, якщо тільки в самому рішенні прямо не зроблений такий висновок.

Оскільки акціонер не є учасником (суб'єктом) правовідносин щодо збільшення суми грошового зобов'язання згідно з оскаржуваним податковим повідомленням-рішенням, а прийняте за наслідками його перегляду в судовому порядку рішення суду першої інстанції не містило прямого висновку про права (та / або обов'язки) компанії, позивач не має права на апеляційне оскарження зазначеного рішення.

оскарження відповідно до п. 56.17 цієї статті.

Право ініціювати в судовому порядку спір щодо правомірності податкових повідомлень-рішень та / або інших рішень контролюючого органу про нарахування грошового зобов'язання об'єктивно не може існувати протягом 1095 днів, оскільки така тривалість порушує принцип правової визначеності як одного з основних елементів верховенства права. Численні юридичні наслідки, які, з огляду на положення ПК України, виникають або можуть виникнути внаслідок реалізації контролюючим органом своїх повноважень та обов'язків, після того, як визначене контролюючим органом грошове зобов'язання набуло статусу узгодженого, настають у значно менший строк, ніж 1095 днів. Тому надання такого строку для звернення до суду з вимогою про оскарження податкового повідомлення-рішення або іншого рішення контролюючого органу щодо визначення грошового зобов'язання створювало б непропорційність між застосованими засобами та поставленою метою, зокрема, щодо обсягу прав і обов'язків як платників податків, так і контролюючих органів. Зокрема, така непропорційність здатна створити стан невизначеності щодо легітимності дій контролюючого органу, вчинених у законний спосіб

у межах строку давності, установленого ст. 102 цього Кодексу, оскільки після звернення платника податків

з відповідним позовом до суду раніше узгоджені грошові зобов'язання стають неузгодженими.

(Постанова від 26.11.2020 у справі № 500/2486/19: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93404515>)

СУДОВА ПАЛАТА З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ

ПРО ЗНЕСЕННЯ САМОЧИННОГО БУДІВНИЦТВА

У разі коли особа здійснила будівництво без документів, що дають право на це, а саме: без повідомлення про початок виконання будівельних робіт, без відповідного документа на право власності чи користування земельною ділянкою, без належно затвердженого проєкту, то у спірних правовідносинах має місце той вид самочинного будівництва, для якого Цивільний кодекс України не встановлює

правила, що знесенню передують рішення суду про зобов'язання особи, яка здійснила будівництво, провести відповідну перебудову. Тобто ч. 7 ст. 376 Цивільного кодексу України спірні правовідносини не регулює.

Натомість для висновку про задоволення позову в цьому випадку визначальним і достатнім є той факт, що відповідач здійснив будівництво без документів, що дають право на це, і без належно затвердженого проєкту та не виконав вимоги зобов'язального припису, яким вимагалось усунути виявлені порушення.

(Постанова від 29.01.2020 у справі № 822/2149/18: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87421795>)

ПРО РОЗМІР ПЕНСІЇ ГРОМАДЯН, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

Відповідно до ст. 56 Закону України від 28.02.1991 № 796-XII «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» громадянам, віднесеним

до категорії 1, 2, 3, 4, за умови стажу роботи не менше як: чоловіки – 20 років, жінки – 15 років, надано державою право саме на пенсію в повному розмірі – у розмірі, не меншому за мінімальний розмір пенсії за віком, установлений ст. 28 Закону України від 09.07.2003 № 1058-IV «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», – розмір прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначений законом.

(Постанова від 25.02.2020 у справі № 344/9747/17: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87839020>)

ПРО ПЕРЕРАХУНОК ПЕНСІЇ ЗА ВИСЛУГУ РОКІВ ПРАЦІВНИКУ ЛЬОТНОГО СКЛАДУ БЕЗ ВСТАНОВЛЕННЯ ОБМЕЖЕННЯ ГРАНИЧНОГО РОЗМІРУ

За правилами ст. 2 Закону України від 08.07.2011 № 3668-VI «Про заходи

щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» (далі – Закон № 3668-VI), який набрав чинності 01.10.2011, максимальний розмір пенсії (крім пенсійних виплат, що здійснюються з Накопичувального пенсійного фонду) або щомісячного довічного грошового утримання (з урахуванням

надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною), призначених (перерахованих), зокрема відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення» не може перевищувати десяти прожиткових мінімумів, установлених для осіб, які втратили працездатність.

Згідно з абз. 1 п. 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 3668-VI обмеження пенсії (щомісячного довічного грошового утримання) максимальним розміром, встановленим цим Законом, не поширюється на пенсіонерів, яким пенсія (щомісячне довічне грошове утримання) призначена до набрання чинності цим Законом (01.10.2011).

Пенсіонерам, яким пенсія (щомісячне довічне грошове утримання) призначена до набрання чинності цим Законом і в яких розмір пенсії (щомісячного довічного грошового утримання) (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб,

які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) перевищує максимальний розмір пенсії (щомісячного довічного грошового утримання), встановлений цим Законом, виплата пенсії (щомісячного довічного грошового утримання) (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) здійснюється без індексації, без застосування положень ч. 2 та 3 ст. 42 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та проведення інших перерахунків, передбачених законодавством, до того часу, коли розмір пенсії (щомісячного довічного грошового утримання) (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) відповідатиме максимальному розміру пенсії (щомісячного довічного грошового утримання), встановленому цим Законом.

Указана норма в контексті перехідних положень не регулює питання обмеження максимальним розміром пенсії осіб, у яких на 01.10.2011 вона не досягала максимального розміру (десяти прожиткових мінімумів, установлених для осіб, які втратили працездатність).

На момент набрання чинності Законом № 3668-VI пенсія позивача не перевищувала законодавчо встановленого максимального розміру, тому на позивача не поширюються норми п. 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 3668-VI.

Лише з 01.03.2018 унаслідок перерахунку пенсії позивача її розмір перевищив максимальний.

Таке перевищення стало результатом перерахунку в період дії загальної норми ч. 1 ст. 2 Закону № 3668-VI, тому до регулювання спірних правовідносин слід застосовувати положення вказаної

статті, яка встановлює обмеження пенсії десятима прожитковими мінімумами,

установленими для осіб, які втратили працездатність.

(Постанова від 24.06.2020 у справі № 580/234/19: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/90029791>)

ПРО СТРОКОВЕ ОБМЕЖЕННЯ ПРАВА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ НА ОТРИМАННЯ ОДНОРАЗОВОЇ ГРОШОВОЇ ДОПОМОГИ

вищої групи інвалідності або ступеня втрати працездатності без встановлення інвалідності визначається за законодавством, що діє на день повторного огляду.

Передбачені п. 4 ст. 16-3 Закону України від 20.12.1991 № 2011-XII «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» обмеження права на отримання одноразової грошової допомоги в більшому розмірі дворічним строком після первинного встановлення інвалідності або ступеня втрати працездатності без встановлення інвалідності застосовуються починаючи з 01.01.2014.

Зазначений дворічний строк обчислюється з дня первинного встановлення інвалідності або ступеня втрати працездатності без встановлення інвалідності, незалежно від дати, коли їх встановлено вперше (до 01.01.2014 чи після).

Право на отримання одноразової грошової допомоги у більшому розмірі у зв'язку із встановленням військово-службовцю під час повторного огляду

(Постанова від 15.07.2020 у справі № 240/10153/19: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/90425351>)

ПРО ВИПЛАТУ ОДНОРАЗОВОЇ ГРОШОВОЇ ДОПОМОГИ ПОЛІЦЕЙСЬКОМУ, ЯКИЙ ЗВІЛЬНИВСЯ ЗІ СЛУЖБИ ЗА ВЛАСНИМ БАЖАННЯМ

Оскільки п. 4 ч. 1 ст. 97 Закону України від 02.07.2015 № 580-VIII «Про

(Постанова від 15.07.2020 у справі № 822/1493/18: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/90425201>)

ПРО ОДНОРАЗОВУ ГРОШОВУ ДОПОМОГУ ПРАЦІВНИКУ МІЛІЦІЇ В БІЛЬШОМУ РОЗМІРІ ПІСЛЯ ПЕРВИННОГО ВСТАНОВЛЕННЯ ІНВАЛІДНОСТІ АБО СТУПЕНЯ ВТРАТИ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ БЕЗ ВСТАНОВЛЕННЯ ІНВАЛІДНОСТІ, ЧИ ЗМІНИ ПРИЧИНИ ІНВАЛІДНОСТІ

Національну поліцію» не передбачено можливості виплати допомоги поліцейським, які звільнилися зі служби за власним бажанням, навіть за умови, що на час звільнення їм було встановлено інвалідність, а тому відповідач правомірно відмовив позивачу у виплаті такої допомоги.

Із втратою чинності з 07.11.2015 Законом України від 20.12.1990 № 565-XII «Про міліцію» право на отримання одноразової грошової допомоги за працівниками міліції збереглося відповідно до п. 15 розділу XI Прикінцевих та перехідних положень Закону України від 02.07.2015 № 580-VIII «Про Національну поліцію» і здійснюється в порядку та на умовах, визначених Порядком та умовами

відповідною категорією осіб одноразової грошової допомоги у більшому розмірі з урахуванням раніше виплаченої суми.

Положення щодо отримання одноразової грошової допомоги у більшому розмірі у зв'язку із встановленням працівникові міліції під час повторного огляду вищої групи інвалідності або ступеня втрати працездатності без встановлення інвалідності, чи зміни причини інвалідності (виплату різниці у розмірах одноразової грошової допомоги) визначається за законодавством, що діє на день повторного огляду та міститься виключно у п. 4 Порядку № 850.

Передбачені п. 4 Порядку № 850 обмеження права на отримання одноразової грошової допомоги в більшому розмірі дворічним строком після первинного встановлення інвалідності або ступеня втрати працездатності без встановлення інвалідності, чи зміни причини інвалідності застосовуються починаючи з 31.10.2015 – дня набрання чинності вказаним Порядком.

Зазначений дворічний строк обчислюється з дня первинного встановлення інвалідності або ступеня втрати працездатності без встановлення інвалідності, чи зміни причини інвалідності незалежно від дати, коли їх встановлено вперше (до 31.10.2015 чи після).

призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності працівника міліції, затверджених постановою КМУ від 21.10.2015 № 850.

Закон № 565-XII, що діяв до набрання чинності Законом № 580-VII, так само як і Закон № 580-VII, не містять положень щодо можливості отримання

(Постанова від 22.10.2020 у справі № 711/1837/18: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/92385256>)

ПРО ПРАВО ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ НА ВИПЛАТУ ОДНОРАЗОВОЇ ГРОШОВОЇ ДОПОМОГИ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ВСТАНОВЛЕННЯМ ГРУПИ ІНВАЛІДНОСТІ ПІСЛЯ ПЕРВИННОГО ВСТАНОВЛЕННЯ СТУПЕНЯ ВТРАТИ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ

Установлення інвалідності та часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності є пов'язаними підставами для виплати одноразової грошової допомоги.

(Постанова від 02.12.2020 у справі № 1.380.2019.006957: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93373367>)

Установлення інвалідності особі, якій раніше було встановлено часткову втрату працездатності без встановлення інвалідності, надає такій особі право на виплату одноразової грошової допомоги із урахуванням раніше виплаченої суми.

Дворічний строк для виплати одноразової грошової допомоги в більшому розмірі застосовується з моменту першого рішення компетентного органу (МСЕК), яким встановлено інвалідність або ступінь втрати працездатності без встановлення інвалідності.

СУДОВА ПАЛАТА З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ ТА РЕФЕРЕНДУМУ, А ТАКОЖ ЗАХИСТУ ПОЛІТИЧНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН

ПРО ПРИТЯГНЕННЯ АДВОКАТА ДО ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕСПЛАТУ ЩОРІЧНИХ ВНЕСКІВ ЧИ ПРОСТРОЧЕННЯ ЇХНЬОЇ СПЛАТИ

Частина 2 ст. 31 Закону України від 05.07.2012 № 5076-VI «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» містить вичерпний перелік підстав (виключні підстави) для накладення на позивача дисциплінарного стягнення у вигляді зупинення права на заняття адвокатською діяльністю.

Пункт 3 ч. 2 ст. 31 Закону № 5076-VI містить норму, яка відсилає до Правил адвокатської етики, приписи абз. 2 ст. 12 та абз. 1 ст. 65 яких встановлюють обов'язок адвоката виконувати законні рішення органів адвокатського самоврядування.

(Постанова від 13.04.2020 у справі № 2540/3034/18: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88749433>)

ПРО ЗВІЛЬНЕННЯ З ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ ЗА ПРОЦЕДУРОЮ ОЧИЩЕННЯ ВЛАДИ (ЛЮСТРАЦІЇ)

Заходи з очищення влади (люстрації) здійснюються щодо начальницького складу податкової міліції за критерієм перебування на керівних посадах (керівників і заступників керівників) регіональних органів.

(Постанова від 03.06.2020 у справі № 817/3431/14: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89627492>)

ПРО КОМПЕНСАЦІЮ ВАРТОСТІ ЗА НЕОТРИМАНЕ РЕЧОВЕ МАЙНО ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЮ

Оскільки Положенням про внески, затвердженим рішенням Ради адвокатів України як органом адвокатського самоврядування, визначено порядок і строки виконання адвокатами обов'язку щодо сплати щорічного внеску на реалізацію повноважень органів адвокатського самоврядування, то невиконання такого обов'язку є порушенням Правил адвокатської етики і може підпадати під дію п. 3 ч. 2 ст. 31 Закону № 5076-VI.

Відсильний характер п. 3 ч. 2 ст. 31 Закону № 5076-VI та безпосереднє відображення змісту та / або елементів конкретного дисциплінарного проступку в Правилах адвокатської етики та / або в рішеннях органів самоврядування не позбавляє кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури обов'язку вказувати у конкретному рішенні про притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності підставу, визначену саме в нормах Закону № 5076-VI.

Заходи такої суворості як звільнення з посади із заборотою займати посаду на 10 років не можуть застосовуватись до державних службовців лише через те, що вони залишилися на своїх посадах державної служби після обрання нового глави держави, без аналізу індивідуальної поведінки таких осіб та встановлення зв'язку із узурпацією влади, підривом основ національної безпеки і оборони України або протиправного порушення прав і свобод людини.

Речове забезпечення не має характеру винагороди за виконану працю, а спрямоване насамперед на задоволення потреб військовослужбовців під час несення ними військової служби.

Компенсація вартості за неотримане речове майно належить до складу належних звільненому працівникові сум у розумінні статті 116 КЗпП України.

Застосування передбаченої статтею 117 КЗпП України відповідальності здійснюється у разі невиконання згаданої компенсації на день виключення особи зі списків особового складу військової частини.

Виключенням із цього правила є надання військовослужбовцем на те відповідної згоди, передбаченої пунктом 242 Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України, затвердженого Указом Президента України від 10.12.2008 № 1153/200.

Зменшуючи розмір відшкодування, визначений відповідно до статті 117 КЗпП України, виходячи зі середнього заробітку за час затримки роботодавцем розрахунку при звільненні, необхідно враховувати таке:

(Постанова від 30.11.2020 у справі № 480/3105/19: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93170938>)

розмір простроченої заборгованості роботодавця щодо виплати працівнику при звільненні всіх належних сум, передбачених на день звільнення трудовим законодавством, колективним договором, угодою чи трудовим договором;

період затримки (прострочення) виплати такої заборгованості, а також те, з чим була пов'язана тривалість такого періоду з моменту порушення права працівника і до моменту його звернення з вимогою про стягнення відповідних сум;

ймовірний розмір пов'язаних із затримкою розрахунку при звільненні майнових втрат працівника;

інші обставини справи, встановлені судом, зокрема, дії працівника та роботодавця у спірних правовідносинах, співмірність можливого розміру пов'язаних із затримкою розрахунку при звільненні майнових втрат працівника та заявлених позивачем до стягнення сум середнього заробітку за несвоєчасний розрахунок при звільненні.

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ КОЛЕГІЙ

ПРО ПОРЯДОК ВІДЧУЖЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК, ІНШИХ ОБ'ЄКТІВ НЕРУХОМОГО МАЙНА, ЩО НА НИХ РОЗМІЩЕНІ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У ВЛАСНОСТІ ФІЗИЧНИХ АБО ЮРИДИЧНИХ ОСІБ, ДЛЯ СУСПІЛЬНИХ ПОТРЕБ ЧИ З МОТИВІВ СУСПІЛЬНОЇ НЕОБХІДНОСТІ

(Постанова від 18.03.2020 у справі № 852/2а-7/19: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88304403>)

Вказівка в ч. 1 ст. 15 Закону України «Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності» на «...неотримання згоди власника... з викупом цих об'єктів для суспільних потреб...» стверджує визнану закономірність цієї категорії справ: суб'єкт владних повноважень має право звернутися до суду, але після встановленої законом процедури вирішення цього спору в досудовому порядку. Тобто звернення одразу до суду з вимогами про примусове відчуження об'єктів із мотивів суспільної необхідності, оминаючи попередню процедуру можливого погодження питання з власником, є незаконним, якими б нагальними обставинами воно не об'ґрунтовувалося.

ПРО АНУЛЮВАННЯ ЛІЦЕНЗІЇ НА КОРИСТУВАННЯ РАДІОЧАСТОТНИМ РЕСУРСОМ УКРАЇНИ

(Постанова від 19.08.2020 у справі № 640/3535/19: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91050552>).

ПРО ПОРЯДОК ВНЕСЕННЯ ПРИПISУ СТОСОВНО ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ БЛАГОУСТРОЮ ТА ДОВЕДЕННЯ ЙОГО ДО ВІДОМА СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Припис про порушення правил благоустрою, в якому власнику пропонується надати в певний строк проектно-дозвільну документацію на розміщення тимчасової споруди або усунути порушення шляхом демонтажу тимчасової споруди власними силами в разі відсутності відповідних дозвільних документів,

(Постанова від 11.11.2020 у справі № 826/17074/18: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92787299>)

ПРО ВІДМОВУ У ДЕРЖАВНІЙ РЕЄСТРАЦІЇ ПОТУЖНОСТІ

Квартира в багатоквартирному житловому будинку, не виведена із житлового фонду, не може бути зареєстрована як потужність із виробництва та / або обігу

(Постанова від 30.11.2020 у справі № 520/10868/19: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93217050>)

Застосування до ліцензіата такого заходу впливу, як анулювання ліцензії на користування радіочастотним ресурсом, є одним із крайніх заходів, що застосовується до користувача радіочастотним ресурсом з боку Держави, а рішення про анулювання ліцензії приймається за наявності встановлених (виявлених) та зафіксованих у відповідних актах наведених фактів, зокрема припинення з власної вини користування радіочастотним ресурсом, визначеним у ліцензії, а також використання його не у повному обсязі чи невиконання користувачем радіочастотного ресурсу України розпорядження про усунення порушень умов ліцензії, зокрема щодо несплати протягом шести місяців щомісячного збору (рентної плати) за користування радіочастотним ресурсом України.

має бути вручений власнику тимчасової споруди у встановленому порядку. Тобто контролюючий орган повинен вжити всіх заходів, спрямованих на встановлення особи, яка розмістила тимчасову споруду, та повідомити її про порушення, виявлені під час перевірки. Зокрема, як джерело отримання інформації про адресу власника розміщеної тимчасової споруди може бути використана інформація зі стенду, розміщеного поряд з огорожею, або інформація про користувача земельної ділянки згідно з даними Містобудівного кадастру, Державного реєстру речових прав на нерухоме майно тощо.

харчових продуктів у розумінні Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», оскільки існує пряма заборона закону, зокрема частини першої ст. 383 Цивільного кодексу України, на використання квартири не за призначенням.

ПРО ВСТАНОВЛЕННЯ ПЛАТИ ЗА НАДАННЯ ПОСЛУГ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

(Постанова від 30.11.2020 у справі № 1940/1387/18: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/93245141>)

ПРОДОВЖЕННЯ СТРОКУ ДІЇ ЛІЦЕНЗІЇ НА МОВЛЕННЯ

Положення Закону України «Про телебачення і радіомовлення» чітко встановлюють заборону діяльності телерадіокомпаній, засновником (співзасновниками), власником (співвласниками) якої є нерезидент (нерезиденти), у тому числі ті, які є власниками опосередкованої істотної участі суб'єкта інформаційної діяльності, що зареєстровані в одній з офшорних зон,

(Постанова від 09.12.2020 у справі № 826/12937/17: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93404546>)

ПРО ВІДРАХУВАННЯ ДО ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ЧАСТИНИ ЧИСТОГО ПРИБУТКУ (ДОХОДУ) ДЕРЖАВНИМИ УНІТАРНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ ТА ЇХ ОБ'ЄДНАННЯМИ

Правомірним є розрахування частини чистого прибутку за I квартал 2019 року в розмірі 75 відсотків, яка підлягає

Доступність і безоплатність дошкільної освіти потрібно розглядати як невід'ємні складові права на отримання дошкільної освіти. Одним із елементів доступності освіти є забезпечення належного фінансування закладів освіти, яке здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів.

Кошти батьків можуть бути одним із джерел фінансування закладу дошкільної освіти, але не основним і не обов'язковим.

Безоплатність освіти, як конституційна гарантія реалізації права на дошкільну освіту, означає можливість здобуття цієї освіти в державних і комунальних навчальних закладах без внесення плати у будь-якій формі за освітні послуги визначених законодавством рівня, змісту, обсягу і в межах тих видів освіти, безоплатність яких передбачена ч. 3 ст. 53 Конституції України.

перелік яких визначений КМУ. Водночас метою запровадження відповідного обмеження є забезпечення прозорості структури телерадіокомпанії, недопущення контролю з боку фізичних чи юридичних фірм телерадіокомпанії, які передбачені ст. 12 цього Закону, у тому числі через компанії, зареєстровані в офшорних зонах, контроль щодо яких з боку регулятора в частині прозорості структури є утрудненим з огляду на забезпечення конфіденційності інформації таких компаній.

сплаті до бюджету, на підставі бухгалтерського обліку та Міжнародних стандартів фінансової звітності.

Належна до бюджету сума чистого прибутку була відображена 24.04.2019 в розрахунку частини чистого прибутку, поданого до 27.04.2019, коли набрали чинності зміни щодо збільшення нормативу відрахування спірного платежу до 90 відсотків, внесені згідно з постановою КМУ від 24.04.2019 № 363 «Про внесення

зміни до пункту 1 Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями

(Постанова від 13.10.2020 у справі № 640/19757/19: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/92173084>)

ПРО ВИКОРИСТАННЯ ПІЛЬГОВИХ СТАВОК ВВІЗНОГО МИТА ПРИ МИТНОМУ ОФОРМЛЕННІ ТОВАРІВ

(Постанова від 25.11.2020 у справі № 260/1385/18: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93081171>).

ПРО УМОВИ, ЗА ЯКИХ РІШЕННЯ ЄСПЛ ВВАЖАЄТЬСЯ ПОВНІСТЮ ВИКОНАНИМ

Вимогами Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» й положеннями Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення платежів, пов'язаних з виконанням рішень закордонних юрисдикційних органів, прийнятих за наслідками розгляду справ проти України (затверджений постановою КМУ від 07.03.2007 № 408), передбачено, що виплата коштів за рішенням ЄСПЛ у частині виконання рішень національного суду та сплати пені здійснюється за вимогами державного виконавця, а виплата коштів на виконання рішення національного суду

(Постанова від 17.03.2020 у справі № 820/4832/17: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88245781>)

та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України», після публікації в газеті «Урядовий кур'єр» від 27.04.2019 № 82.

Відсутність сертифіката перевезення товару EUR.1 у разі, якщо сукупна вартість товару, ввезеного на підставі окремої автотранспортної накладної CMR, перевищувала 6000 євро, свідчить про недотримання умов застосування тарифних преференцій.

До товарів, що походять з України або з держав – членів Світової організації торгівлі, або з держав, з якими Україна уклала двосторонні або регіональні угоди щодо режиму найбільшого сприяння, застосовуються пільгові ставки ввізного мита, установлені Митним тарифом України, якщо інше не встановлене законом. До решти товарів застосовуються повні ставки ввізного мита, установлені Митним тарифом України.

здійснюється не за рахунок відповідача за рішенням національного суду, а з відповідної бюджетної програми Державного бюджету України.

Виконанням рішення є не лише виплата стягувачеві відшкодування, а й вжиття додаткових заходів індивідуального характеру: а) відновлення настільки, наскільки це можливо, попереднього юридичного стану, який Стягувач мав до порушення Конвенції (restitutio in integrum); б) інші заходи, передбачені у рішенні (ст. 1, ч. 2 ст. 10 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини»).

Виконанням додаткових заходів індивідуального характеру на виконання рішень ЄСПЛ є, у тому числі, виконання рішень національних судів, невиконання яких стало підставою для звернення до ЄСПЛ.

ПРО УМОВИ, ЗА ЯКИХ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ВИПЛАТА ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ПРАЦІВНИКОВІ УСТАНОВИ, РОЗМІЩЕНОЇ НА ТИМЧАСОВО НЕКОНТРОЛЬОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ

Виплата заробітної плати за період, коли установа (суд) розміщувалася на тимчасово неконтрольованій території,

(Постанова від 14.05.2020 у справі № 812/1536/15: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89217254>).

ПРО ПОРУШЕННЯ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ СПРАВИ ВІДНОСНО АДВОКАТА

Підставою для застосування до адвоката дисциплінарних стягнень є вчинення саме дисциплінарних проступків, до яких законодавець відніс порушення Правил адвокатської етики. Питання щодо наявності чи відсутності в діянні адвоката складу дисциплінарного проступку з'ясовуються під час дисциплінарного провадження, за результатом

(Постанова від 24.06.2020 у справі № 815/1830/18: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90029760>)

ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ПОЧЕРГОВОГО КОРИСТУВАННЯ КУЛЬТОВОЮ БУДІВЛЕЮ ДВОМА РЕЛІГІЙНИМИ ГРОМАДАМИ

Статтю 35 Конституції України кожному гарантується право на свободу світогляду і віросповідання. Правовідносини, пов'язані зі свободою совісті і діяльністю релігійних організацій,

(Постанова від 28.10.2020 у справі № 460/939/19: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92482718>)

можлива лише у разі повернення території під контроль органів державної влади або переміщення установи в населений пункт, на території якого органи державної влади здійснюють свої повноваження, в повному обсязі за рахунок кошторису (плану використання бюджетних коштів) установи, якщо така продовжує функціонувати і її працівники виконують свої обов'язки.

якого приймається рішення про притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності за вчинення дисциплінарного проступку і застосування до нього дисциплінарного стягнення або про закриття дисциплінарної справи.

Порушення дисциплінарної справи не констатує факту вчинення дисциплінарного проступку, а здійснюється за наявності ознак такого проступку, які потребують більш детального дослідження на предмет їх підтвердження або ж спростування під час розгляду справи.

регулюються, зокрема, Законом України «Про свободу совісті та релігійні організації».

Надання в користування або передача у власність релігійним організаціям культових будівель, які були визнані державною власністю за радянських часів, здійснюється шляхом прийняття окремого рішення органу державної влади, який є власником відповідної культової будівлі. Водночас у разі, коли на відповідній території існує дві й більше релігійні громади, які виявляють бажання користуватися культовою будівлею, за відсутності їх згоди щодо порядку такого користування державний орган самостійно визначає порядок користування культовою будівлею і майном шляхом укладення з кожною громадою окремого договору.

ПРО ЗМІНИ В СКЛАДІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ВИБОРЧИХ КОМІСІЙ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ ПІДГОТОВКУ ТА ПРОВЕДЕННЯ МІСЦЕВИХ ВИБОРІВ

Виборчі комісії мають отримувати відомості про зміни у структурі

(Постанова від 22.11.2020 у справі № 855/116/20: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93002533>)

ПРО СТРОКИ ПОДАННЯ ДО ЦВК КОПІЇ РІШЕННЯ ВИЩОГО КЕРІВНОГО ОРГАНУ ПАРТІЇ ПРО УЧАСТЬ ЇЇ МІСЦЕВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ВІДПОВІДНИХ ВИБОРАХ

Виборчий процес є незворотнім і безперервним, усі виборчі процедури тісно взаємопов'язані та здійснюються в чіткій послідовності, а також регламентовані строки, які не підлягають поновленню.

Тобто, виборчому процесу притаманний темпоральний аспект, сутність якого полягає у тому, що цілеспрямована діяльність суб'єктів виборчого процесу неминує розгортається у часі. Під час виборів часові параметри (строки) здійснення тих чи інших виборчих дій впливають на реалізацію виборчих прав та законних інтересів суб'єктів виборчого процесу.

Темпоральний вимір виборчого процесу порівняно з іншими юридичними процесами особливо важливий у зв'язку з винятковою роллю виборів як форми здійснення волевиявлення народу, адже проміжок часу, в межах якого відбувається виборчий процес, характеризується специфічним станом суспільства і держави.

З аналізу ст. 217 Виборчого кодексу України випливає, що оскільки днем проведення місцевих виборів визначено 25.10.2020, то політичні партії мали у строк до 06.09.2020 включно подати до ЦВК копії рішень про участь їх місцевих організацій у відповідних місцевих виборах, а ЦВК мало у строк до 09.09.2020 включно опублікувати відповідний

(Постанова від 16.09.2020 у справі № 855/48/20: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91571726>)

політичних партій з офіційних, визнаних державою, джерел.

Єдиним джерелом інформації щодо припинення діяльності місцевої організації політичної партії є Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань.

перелік політичних партій на своєму офіційному вебсайті.

Відтак останнім днем строку подання до ЦВК копії рішення вищого керівного органу партії про участь її місцевих організацій у відповідних виборах було саме 06.09.2020.

Водночас приписами ч. 1 ст. 217 Виборчого кодексу України встановлений кінцевий термін, коли рішення керівного органу партії про участь її місцевих організацій у відповідних виборах має бути в наявності безпосередньо у ЦВК.

Про необхідність саме отримання ЦВК копії рішення керівного органу партії про участь її місцевих організацій у відповідних виборах у встановлений Виборчим кодексом України строк свідчить встановлений ч. 4 ст. 217 цього Кодексу наступний термін – оприлюднення переліку політичних партій, якими прийнято рішення про участь їх місцевих організацій у відповідних місцевих виборах, на своєму офіційному вебсайті, до якого відповідно включаються партії на підставі отриманих рішень.

У ЦВК не було правових підстав для включення до переліку тих партій, рішення яких про участь їх місцевих організацій у відповідних місцевих виборах були відсутні у ЦВК станом на останній день строку подання копії рішення вищого керівного органу партії про участь її місцевих організацій у відповідних виборах включно, тобто не були подані у строк, визначений ст. 217 Виборчого кодексу України.

Дата отримання документів кур'єром 04.09.2020 не є датою подання цих документів ЦВК.

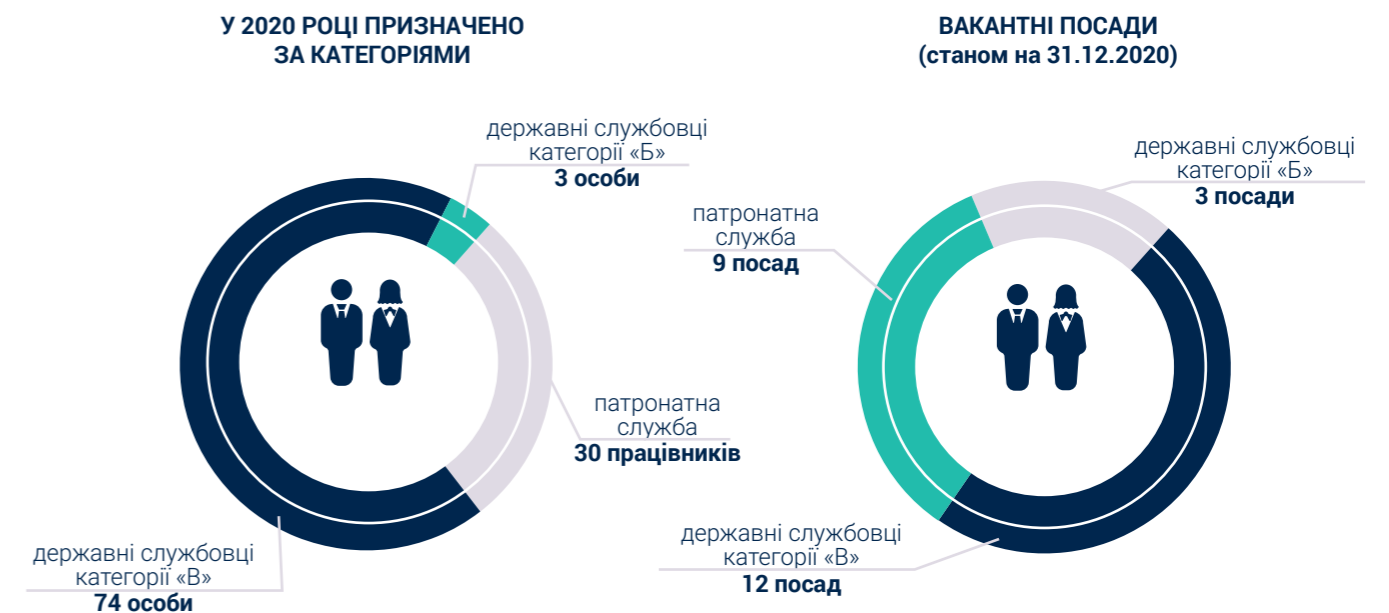
ДІЯЛЬНІСТЬ АПАРАТУ СУДУ

Упродовж 2020 року діяльність секретаріату КАС ВС та інших підрозділів апарату ВС була спрямована на належне організаційне забезпечення КАС ВС, зокрема на сприяння суддям у

виконанні їхньої головної функції – відправлення правосуддя, інших функцій, безпосередньо не пов'язаних з відправленням правосуддя, та забезпечення неперервної роботи суду.

УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

У 2020 році підготовлено документи для проведення 2-х конкурсів на зайняття посад державної служби та призначено на посади 6 державних службовців.

На період дії карантину змінено порядок призначення на державну службу та запроваджено механізм добору на вакантні посади державної служби.

У зв'язку з необхідністю виконання покладених на суд завдань і функцій оголошено 19 доборів, за результатами яких було укладено 17 контрактів з проходження державної служби на період дії карантину.

Плинність кадрів цього року мала позитивну тенденцію у розвитку кар'єри співробітників. Десять працівників апарату стали суддями і припинили роботу у ВС. Це Ірина Кучерук, Тетяна Большакова, Віталій Носач, Людмила Шолох, Богдан Скирда, Олег Попович, Володимир Котвицький, Христина Кріль, Михайло Власенко та Леонід Мерзлий.

Під час установленого на всій території України карантину у ВС вперше запроваджено дистанційний режим роботи.

У 2020 році такий режим у різний час застосовано для 218 працівників апарату.

У минулому році проведено щорічне оцінювання результатів роботи державних службовців.

Процес оцінювання триває упродовж усього року. Станом на 01.01.2020 усім державним службовцям визначено завдання та ключові показники. Відповідні завдання та ключові показники також визначено працівникам, призначеним на посади у 2020 році.

Упродовж року безпосередніми керівниками здійснено моніторинг виконання

завдань. Завершено процес оцінювання співбесідою для визначення результатів виконання завдань та затвердження висновку.

У 2020 році оцінювання пройшли 196 державних службовців. За його результатами 155 працівників отримали відмінну оцінку та 41 – позитивну. Негативної оцінки не отримав жоден працівник. Це високий показник роботи працівників апарату суду.

УПРАВЛІННЯ ДОКУМЕНТАМИ

Упродовж року працівниками апарату суду виконано великий обсяг роботи щодо організації процедури судового розгляду, підготовки справ до слухання, під час судового процесу й подальшого спрямування справ.

Одним із завдань співробітників є невідкладне (без зволікань) приймання документів від відвідувачів суду та їх відправлення. Для забезпечення подання документів у зручний час у суді застосовується гнучкий графік роботи – без перерви на обід.

Упродовж майже восьми місяців 2020 року в суді діяв особливий режим роботи на час виборчих процесів проміжних виборів народного депутата України 15.03.2020 в одномандатному виборчому окрузі № 179 (Харківська область), проміжних виборів народного депутата України 25.10.2020 в одномандатному

виборчому окрузі № 208 (Чернігівська область) та місцевих виборів, призначених на 25.10.2020. Для забезпечення своєчасного та якісного розгляду справ, пов'язаних з виборчим процесом, організовано приймання документів з 9 до 24 години, у тому числі у вихідні та святкові дні.

Під час карантину приймання документів безпосередньо у приміщенні суду здійснювалося через скриньку для документів. Виймання кореспонденції здійснювалося тричі на день або невідкладно на прохання особи, що її подала.

Також на прохання особи, яка подала документ через скриньку, на підтвердження факту отримання його судом електронною поштою надсилався електронний образ поданого документа з відміткою на першій сторінці штампу «Одержано» із зазначенням дати отримання документа, підпису, прізвища та ініціалів працівника суду.

До встановлення карантинних обмежень тричі на день у визначені години здійснювалася передача процесуальних документів судді.

Виняток становили документи, що надійшли напередодні або в день розгляду конкретної справи, а також документи у справах, пов'язаних із виборчим процесом, які передавалися негайно.

Під час карантину таку передачу документів здійснювали двічі на день.

ПЛАНУВАННЯ І КОНТРОЛЬ

У секретаріаті КАС ВС належна увага приділяється плануванню роботи та здійсненню контролю за реалізацією управлінських рішень, який відбувається у формі нарад керівників структурних підрозділів.

В 2020 році організовано та проведено 22 наради (17 в онлайн-режимі), на яких обговорювалися пріоритетні завдання, питання планування роботи секретаріату суду, організації проведення заходів за участі суддів та працівників суду, оптимізації робочих процесів, вирішення актуальних питань, результатів виконання завдань, досягнутих протягом року показників роботи, а також проблемні питання, з якими стикалися в роботі, та шляхи їх вирішення.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУДОВИХ ЗАСІДАНЬ

Безпосередню участь у виконанні суддями завдання щодо відправлення правосуддя беруть помічники суддів, консультанти суду та секретарі судового засідання, кожен з яких у межах повноважень здійснює обов'язки щодо підготовки адміністративних справ до судового розгляду та забезпечення проведення судових засідань.

За дорученням судді консультанти суду та помічники суддів здійснюють опрацювання розподілених за допомогою автоматизованої системи документообігу суду позовних заяв, апеляційних та касаційних скарг, а також інших зареєстрованих процесуальних документів та матеріалів справи.

Помічник судді здійснює підбір актів законодавства та матеріалів судової практики, які необхідні для розгляду конкретної судової справи; бере участь у попередній підготовці судових справ до розгляду, в оформленні судових справ, за дорученням судді готує проекти судових рішень, запитів, листів, інших матеріалів, пов'язаних із розглядом конкретної справи; здійснює оформлення копій судових рішень для направлення сторонам у справі та іншим учасникам справи, які беруть участь у справі відповідно до вимог процесуального законодавства,

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ

У 2020 році опрацьовано та зареєстровано **212 869** документів, з них:

37 611 касаційних, апеляційних скарг, адміністративних позовів (**36 898** касаційних скарг, **84** апеляційні скарги, **435** позовних заяв, з них **33** зразкові справи, **82** заяви за нововиявленими обставинами, **112** заяв за виключними обставинами);

7539 справ;

44 890 додаткових матеріалів (заяв / клопотань тощо);

109 016 поштових повідомлень (зворотних повідомлень);

13 813 загальних документів (листи, скарги, звернення, заяви, повідомлення, подання тощо).

Відправлено кореспонденції та справ **198 756** одиниць.

Забезпечно проведення **19 168** судових засідань, у тому числі **594** засідання у режимі відеоконференції (**95** – проведено за участі сторін поза межами приміщення суду, **32** – із трансляцією на YouTube).

Ознайомлено учасників судового процесу з матеріалами **431** адміністративної справи.

контролює своєчасність надсилання копій судових рішень; виконує інші доручення судді, що стосуються організації розгляду судових справ.

Помічники суддів відіграють важливу роль у забезпеченні виконання суддею повноважень щодо здійснення правосуддя та скороченні його часових витрат на підготовку до вирішення справи, оскільки фактично долучені до підготовки проєктів судових рішень.

Консультант суду здійснює перевірку та опрацювання розподілених на розгляд судді скарг / заяв, справ та додаткових документів до них; бере участь в опрацюванні його службової кореспонденції та за необхідності готує проєкти відповіді на неї; здійснює попередню підготовку судових справ до розгляду, підготовку проєктів запитів, листів, інших матеріалів, пов'язаних із розглядом конкретної справи, проєктів судових рішень, інших процесуальних документів, які приймаються суддею або під головуванням судді, виконавчих документів; контролює своєчасність надіслання копій судових рішень, інших документів відповідного судді та здійснює контроль за своєчасною здачею секретарем судового засідання розглянутих судових справ для відправлення за належністю.

Серед повноважень секретаря судового засідання особливе місце займають

обов'язки щодо забезпечення судових засідань. Зокрема, на виконання приписів ч. 2 ст.194 КАС України щодо повідомлення учасників справи про місце, дату і час судового засідання секретар судового засідання здійснює судові виклики і повідомлення. Повістка повинна бути вручена не пізніше ніж за п'ять днів до судового засідання, крім випадку, коли повістка вручається безпосередньо у суді. В окремих категоріях термінових адміністративних справ (зокрема у справах, пов'язаних з виборчим процесом) КАС України встановлює особливості повідомлення учасників про дату, час та місце розгляду: суд має негайно повідомити відповідача та інших учасників справи шляхом направлення тексту повістки на офіційну електронну адресу, а за її відсутності – кур'єром або іншими відомими суду номером телефону, факсу, електронною поштою чи іншим технічним засобом зв'язку.

Перед початком слухання адміністративної справи секретар судового засідання з'ясовує явку учасників судового процесу в судове засідання, хто з учасників судового процесу бере участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції і доповідає про це головуєчому у справі (судді-доповідачу).

Під час судового засідання секретар судового засідання також забезпечує контроль за повним фіксуванням судового засідання технічними засобами і проведення судового засідання в режимі відеоконференції, забезпечує ведення протоколу судового засідання.

Забезпечення підготовки залів судових засідань до розгляду справ, додержання особами, які перебувають у суді, встановлених правил та забезпечення виконання учасниками справи та іншими особами, які перебувають у залі судового засідання, розпоряджень головуєчого судді в судовому засіданні, вимог процесуального законодавства щодо проведення судового засідання (у тому числі закритого) здійснюють судові розпорядники.

Судові розпорядники, взаємодіючи з Управлінням державної охорони України, Службою судової охорони, Національною поліцією України та Національною гвардією України забезпечують підтримання

громадського порядку в залі судового засідання та у приміщенні суду. Так протягом року направлено 4 листи щодо присутності співробітників поліції у приміщенні суду.

Упродовж року судові розпорядники забезпечили неперервне чергування на пункті реєстрації учасників судового засідання та здійснювали формування електронних списків призначених до розгляду судових справ з подальшим їх розміщенням на екранах моніторів біля залів судових засідань.

Також судові розпорядники здійснювали контроль за дотриманням протиепідемічних заходів учасниками судових засідань (обов'язкове використання масок, дотримання соціальної дистанції у приміщенні суду тощо).

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

01.06.2020 в КАС ВС в дослідну експлуатацію запроваджено підсистему «Електронний суд» та «Електронний кабінет».

Підсистема «Електронний суд» забезпечує обмін електронними документами між судом та учасниками судового процесу.

Учасники судового процесу за допомогою зареєстрованого електронного кабінету можуть надсилати позовні заяви, апеляційні та касаційні скарги та інші передбачені законом процесуальні

документи, що подаються до суду і можуть бути предметом судового розгляду, а також сплатити судовий збір у режимі онлайн засобами електронного кабінету під час формування відповідного документа, сформувати та подати електронне доручення іншій особі та додатково отримувати:

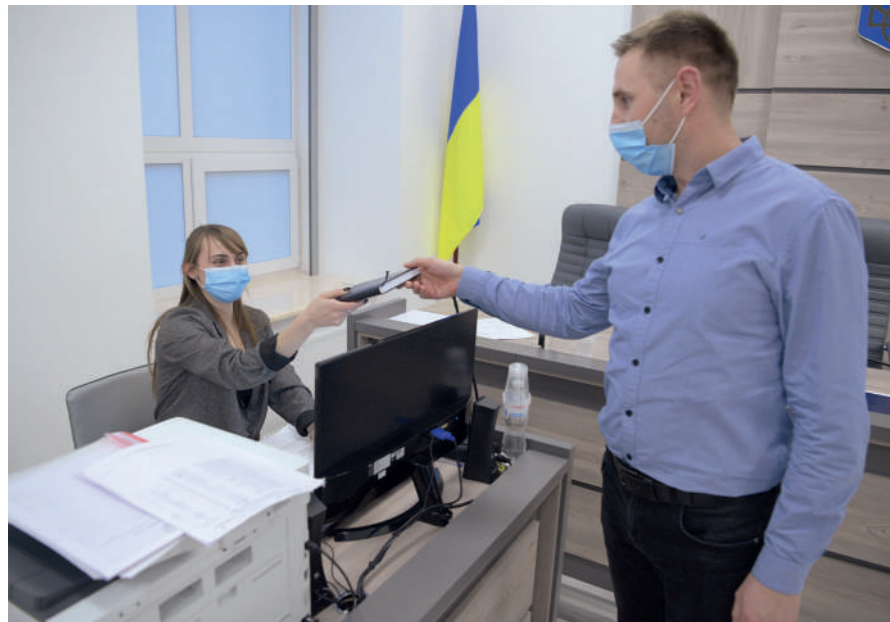
- ✓ вебпосилання на тексти всіх сформованих судом процесуальних документів у справі, у якій учасник процесу приймає участь: судові рішення, судові повістки, виклики тощо;
- ✓ інформацію про отримані та зареєстровані вхідні документи по справі разом з документами в електронному форматі;
- ✓ інформацію про отримані документи у справі від інших учасників разом з документами в електронному форматі;
- ✓ електронні документи, що спричинили зміну стану розгляду справи, протоколи автоматизованого розподілу, тощо.

Упродовж 2020 року через підсистему «Електронний суд» до КАС ВС надійшло та зареєстровано 1551 документ, із яких 351 – касаційні скарги, 53 – позовні заяви, та 1147 – додаткові документи (заяви, клопотання, заперечення, відзиви тощо).

З метою забезпечення здійснення правосуддя в умовах, безпечних для здоров'я суддів, працівників суду, а також інших осіб, які відвідують суд, та запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, у КАС ВС створено відповідні умови та надано можливість учасникам справи брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду з використанням власних технічних засобів.

Працівники апарату взяли активну участь у розробці Порядку роботи у Верховному Суді з технічними засобами відеоконференції зв'язку під час судового засідання за участі учасників справи поза межами приміщення суду з використанням власних технічних засобів.

15.04.2020 проведено перше судове засідання за участі учасників справи поза межами приміщення суду з використанням власних технічних засобів.

З метою удосконалення порядку призначення адміністративних справ до розгляду затверджено Регламент формування персоніфікованого онлайн-розкладу адміністративних справ, призначених до розгляду в КАС ВС.

Онлайн-розклад запроваджено з метою забезпечення суддям ВС в КАС та працівникам апарату безперешкодного / зручного доступу до інформації про призначені справи за допомогою веббраузера або мобільного додатку, що забезпечує доступ до сервісу Google Календар.

Персоніфікований онлайн-розклад містить інформацію щодо дати розгляду кожної адміністративної справи, часу

початку засідання, прізвища та ініціалів судді-доповідача, номера провадження судової справи, єдиного унікального номера справи, учасників справи, предмету позову, складу колегії суддів, а також повідомлення про неможливість відповідного члена колегії суддів узяти участь у розгляді адміністративної справи.

У КАС ВС функціонує «Онлайн-форма щодо питань функціонування автоматизованої системи документообігу суду».

Заповнивши вказану форму, працівники суду мають можливість залишити заявку або надати пропозицію чи повідомлення про помилку в роботі програмного забезпечення.

Заявка	про отримання доступу до онлайн-розкладу адміністративних справ, призначених до розгляду в КАС ВС
	про отримання кваліфікованого електронного підпису у зв'язку із втратою або пошкодженням
Повідомлення	про роботу комп'ютерної програми «Діловодство спеціалізованого суду»
	про використання шаблонів процесуальних документів в комп'ютерній програмі «Діловодство спеціалізованого суду»
	про роботу з документами, які надійшли через підсистему «Електронний суд»
	про роботу автоматизованої системи управління документами «ДОК ПРОФ 3.0»
	про функціонування сайту Інтранет КАС ВС
	про функціонування онлайн-розкладу адміністративних справ, призначених до розгляду в КАС ВС

Повідомлення з «Онлайн-форми щодо питань функціонування автоматизованої системи документообігу суду» оперативно опрацьовується відповідальним працівником. Після опрацювання працівник зв'язується із заявником та надає консультацію щодо вирішення проблеми, пропозиції, заявки.

У разі можливості порушена проблема, пропозиція, заявка опрацьовується та

вирішується дистанційно, при неможливості її вирішення віддалено відповідальний працівник допомагає заявнику на його робочому місці.

Із 2019 року в КАС ВС почав функціонувати та використовується Інтранет КАС ВС.

Інтранет КАС ВС – це внутрішньо-корпоративна мережа КАС ВС, що використовує стандарти, технології і програмне забезпечення Інтернету, але в той же час

є локальною мережею КАС ВС. Мережа підтримує вебсайт та може редагуватися та змінюватися за потреби.

В Інтранеті міститься вебсайт з такими розділами: «Головна», «Показники», «Призначені справи», «Онлайн-документи», «Новини», «Ідеї».

У розділі «Показники» розміщено посилання на дві категорії статистичної інформації: «Показники розподілу процесуальних документів», які оновлюються щоденно до 9.35 та інформативна таблиця «Інформація щодо проваджень», яка оновлюється щовівторка і щоп'ятниці до 12.00.

У розділі «Призначені справи» відображається інформація щодо переліку призначених до розгляду справ щодо кожного судді, у яких конкретний суддя визначений як суддя-доповідач або член колегії із зазначенням дати й часу розгляду, складу колегії, сторін та номеру провадження. Інформація в цьому розділі оновлюється щоденно.

У розділі «Онлайн-документи» відображається інформативна таблиця «Показники діяльності Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду з основних напрямів роботи».

Також у розділі «Головна» працівники суду можуть ознайомитися із корисною інформацією щодо:

- ✓ розкладу призначених до розгляду справ у смартфоні та можливості отримати до нього доступ;

- ✓ форми щодо питань функціонування автоматизованої системи документообігу суду;

- ✓ курсів роботи в автоматизованій системі документообігу суду для підвищення кваліфікації працівників секретаріату КАС ВС;

- ✓ корисних посилань на Єдиний державний реєстр судових рішень, Державний реєстр речових прав на нерухоме майно, Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань;

- ✓ адреси судів;

- ✓ підписання даних кваліфікованим електронним підписом онлайн;

- ✓ створення кваліфікованого електронного підпису;

- ✓ списку типів документів.

За посиланням «Довідка» у розділі «Головна» розміщено відеокурси щодо найпоширеніших питань про роботу в комп'ютерній програмі «Діловодство спеціалізованого суду», зокрема вхід у систему комп'ютерної програми «Діловодство спеціалізованого суду», пошук невідданих документів суддею, створення повісток про виклик в суд, перегляд або заповнення статкартки (дата слухання), перегляд статкартки, пошук за номером касаційного провадження, пошук за номером справи суду першої інстанції, пошук за реквізитами (сторона у справі), прийняття документів в журналі передач, фільтрування за реквізитами в комп'ютерній програмі «Діловодство спеціалізованого суду».

Наразі Інтранет КАС ВС задовольняє потреби суду в обміні інформацією, зборі, зберіганні та поширенні найактуальнішої інформації.

У 2020 році в повному обсязі запущено апаратно-програмний комплекс забезпечення відображення стану судових засідань, який дав можливість відмовитися від паперового розкладу справ та отримати новий функціонал, наприклад статус перебігу судового засідання.

У другому кварталі 2020 року стало можливим проводити наради керівництва, використовуючи відеоконференцв'язок безпосередньо з робочих місць. У третьому кварталі 2020 року судді та працівники апарату брали участь в онлайн-заходах

зі своїх робочих місць або зі спеціально облаштованої зали.

ВНУТРІШНЯ КОМУНІКАЦІЯ

У 2020 році одним із пріоритетів було поліпшення внутрішнього спілкування та мікроклімату в колективі.

Із цією метою та для визначення рівня діяльної залученості працівників, задоволеності їх умовами праці вперше проведено анонімне анкетування працівників управління забезпечення роботи судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів, управління забезпечення роботи судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав, управління забезпечення роботи судової палати з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян, управління забезпечення автоматизованого документообігу суду.

В опитуванні взяли участь 79 працівників з 270 працівників.

Як показали результати опитування, за всіма запитаннями, які стосувалися рівня діяльної залученості працівників та умов роботи в суді, у відповідях респондентів простежувався широкий спектр думок – від поодиноких негативних до переважно позитивних.

Найвищими балами оцінено зручність та комфортність залів судового засідання, приміщень для відвідувачів, безпеку у суді, найнижчими оцінено перспективи професійного зростання та можливості для підвищення кваліфікації.

Характерними ознаками для відносин у суді працівники визначили, зокрема: шанобливе ставлення до відвідувачів суду, взаємоповагу (повагу до досвіду, знань та професійної кваліфікації), доброзичливість, коректність, ввічливість, взаємодопомогу, обмін інформацією.

Результати опитування надали можливість побачити ставлення працівників до організації роботи суду, зрозуміти питання, які хвилюють співробітників, виявити напрями роботи, які необхідно покращити.

За результатами опитування запропоновано керівникам структурних підрозділів доводити до відома працівників інформацію про стан справ у суді, організувати роботу підрозділів з використанням механізмів конструктивного зворотного зв'язку.

Це початок роботи в цьому напрямі. Надалі вдосконалюватимемо систему інформування працівників про новини

суду, вітання з державними та професійними святами, відзначення працівників; запроваджуватимемо інструменти зворотного зв'язку, за допомогою яких кожен зміг би віднайти необхідну інформацію та поставити свої запитання керівництву.

Вважаємо важливим створення на роботі позитивної робочої атмосфери. Цього досягаємо, зокрема через неформальні заходи, які є систематичними та доступними для всіх:

- ✓ Всесвітній день вишиванки
- ✓ Фотовиставка «КАС ВС в будні й свята»
- ✓ Проєкт «Бібліотека Мрій»
- ✓ Висаджування дерев
- ✓ Пробіг під каштанами

- ✓ Велодень в Києві
- ✓ Турніри з мініфутболу «Кубок адміністративних судів України», Кубок ВС, «Феміда»
- ✓ Всеукраїнська акція «Візьми собаку на роботу» (віртуальна фотовиставка)

ПРОТИЕПІДЕМІЧНІ ЗАХОДИ

Із часу запровадження карантину в суді на постійній основі здійснювалися протиепідемічні заходи.

Доступ до приміщення КАС ВС суддів, працівників суду та відвідувачів здійснювався лише після проведення дистанційного вимірювання температури тіла.

За наявності ознак будь-якого інфекційного захворювання суддям і працівникам суду було рекомендовано звертатися до пункту охорони здоров'я суду, а відвідувачам – до сімейного лікаря. Допуск відвідувачів за замовленнями або тимчасовими перепустками здійснювався лише для проведення невідкладних робіт. Також було призупинено проведення в приміщенні КАС ВС заходів, не пов'язаних зі здійсненням правосуддя (семінарів, тренінгів, екскурсій тощо).

Усі працівники суду забезпечувалися засобами індивідуального захисту рук та органів дихання, проводилася систематична обробка поверхонь дезінфекційними засобами, здійснювалося знезараження повітря в кабінетах та залах судових засідань. На вході до будівлі суду був розміщений дезінфекційний килимок, що зрошувався дезінфекційним розчином, а в приміщенні суду були встановлені безконтактні диспенсери з антисептичними засобами. Також організовано збір у спеціалізовані контейнери використаних засобів індивідуального захисту та організовано їх подальшу утилізацію.

За потреби здійснювалася дезінфекція приміщень суду, у тому числі із залученням працівників комунальної аварійно-рятувальної служби «Київська служба порятунку».

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ ДО ПРАВОСУДДЯ

Упродовж року було вжито низку заходів для покращення умов доступу та перебування усіх категорій відвідувачів у приміщенні КАС ВС та забезпечення комфортного отримання судових послуг.

Для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення на входах до будівлі та біля залів судових засідань установлені елементи доступності – інформаційні тактильні таблички (таблички з інформацією, викладеною шрифтом Брайля). У приміщенні, де перебувають відвідувачі суду, створені належні умови та облаштовано санвузол відповідно до їхніх потреб.

КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ

СПІВРОБІТНИКИ

ПРАЦІВНИКИ, ЯКІ МАЮТЬ НАУКОВІ СТУПЕНІ ТА ВЧЕНІ ЗВАННЯ

- ▶ **32** судді мають наукові ступені (**11** суддів – доктори юридичних наук та **21** суддя – кандидат юридичних наук), **4** судді мають вчене звання професора, **7** суддів – вчене звання доцента
- ▶ **11** працівників апарату суду мають наукові ступені (**2** доктори юридичних наук, **9** кандидати юридичних наук), **1** працівник має вчене звання професора, **3** працівники мають вчене звання доцента, **1** працівник має вчене звання старшого наукового співробітника

ЦІКАВІ ФАКТИ ПРО ПРАЦІВНИКІВ

ГЕНДЕРНИЙ РОЗПОДІЛ:

- ▶ судді: жінки – **26**, чоловіки – **27**
- ▶ керівництво апарату: жінки – **13**, чоловіки – **8**
- ▶ працівники апарату: жінки – **230**, чоловіки – **88**

СЕРЕДНІЙ ВІК: ▶ суддів – **48** років ▶ працівників апарату – **34** роки

Працівники, які є учасниками бойових дій: **2** судді, **3** працівники апарату

ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО РІВНЯ

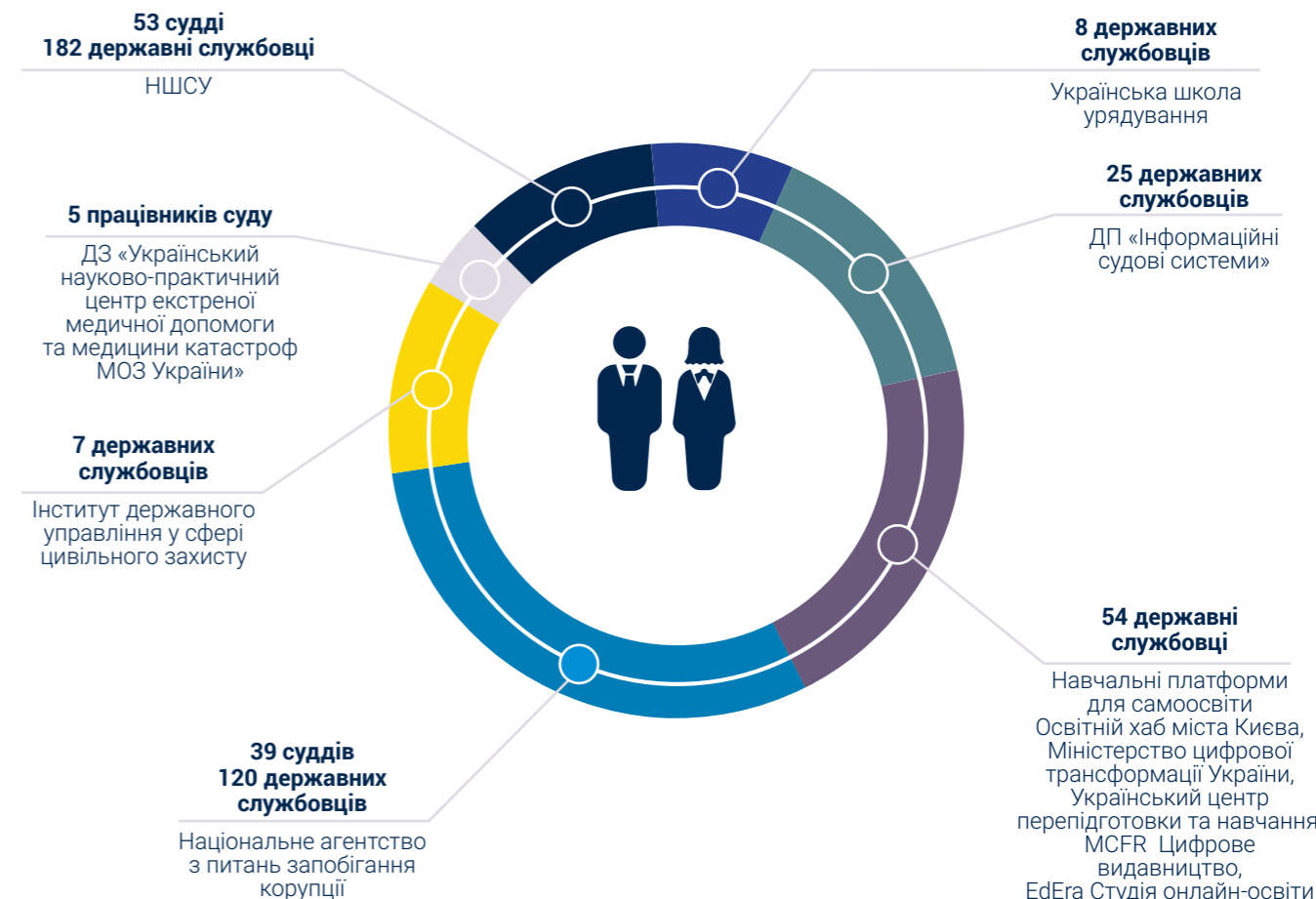
Підтримання та оновлення знань суддів, працівників апарату та обов'язок керівництва суду відповідно сприяти та забезпечувати таке навчання – це не лише імперативні законодавчі норми, а й насамперед необхідна умова успішного виконання покладених завдань. Тільки судді з глибокими сучасними знаннями спроможні успішно керувати справами, належно працювати з усіма матеріалами та розв'язувати складні судові спори. Відповідно довіра до таких суддів має лише зростати.

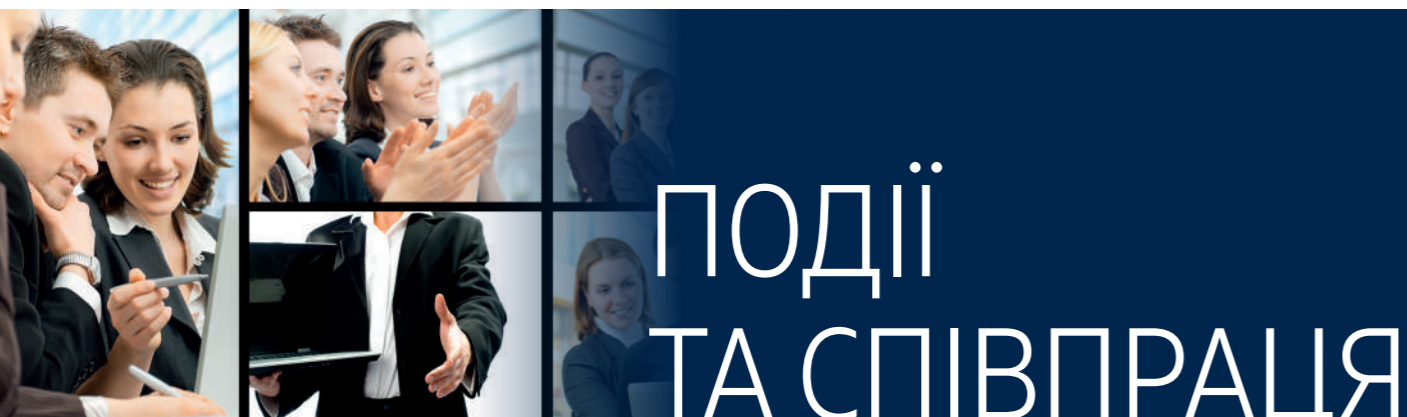
Виконання функцій періодичного навчання суддів з метою підвищення рівня їхньої кваліфікації, підготовки працівників апаратів судів та підвищення рівня їхньої кваліфікації покладено на Національну школу суддів України.

За підтримки проектів міжнародної технічної допомоги НШСУ спільно з ВС провели тижневий орієнтаційний навчальний курс для підтримання кваліфікації суддів Верховного Суду, який складався

з інтерактивних лекцій для суддів Верховного Суду (30.10. та 27.11.2020), науково-практичної конференції «Забезпечення єдності судової практики: правові позиції Великої Палати Верховного Суду та стандарти Ради Європи» (20.11.2020) та навчання суддів за окремими програмами (04 та 11.12.2020).

ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ СУДДІВ ТА ПРАЦІВНИКІВ КАС ВС

Участь суддів у фахових дискусіях є важливою складовою частиною роботи суду. Науково-практичні заходи – це чудова нагода презентувати новосформовані правові висновки, порушити проблемні питання, що виникають у судочинстві, почути думку вітчизняних і зарубіжних фахівців щодо нашої діяльності.

Такі професійні заходи сприяють підвищенню професійного рівня суддів, розширенню можливості міжнародної

співпраці, а саме правового діалогу між сторонами під час розгляду судових справ в галузі адміністративного судочинства. Науково-практичні семінари зокрема сприяють дослідженню актуальних питань сучасного розвитку адміністративного судочинства в Україні, ефективному впровадженню змін правового статусу суддів адміністративної юстиції тощо.

Упродовж 2020 року заходи, організовані КАС ВС, проводилися в онлайн-форматі.

15 РОКІВ КОДЕКСУ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА УКРАЇНИ

ЗАХОДИ ДО 15-РІЧЧЯ УХВАЛЕННЯ КАС УКРАЇНИ:

- ✓ Інтерв'ю суддів в ЗМІ
- ✓ Виставка наукових праць працівників
- ✓ Виставка дитячих малюнків «Суд очима дитини»

Турнір з мініфутболу «Кубок адміністративних судів України»

ЧЕРВЕНЬ-ЛИПЕНЬ

06.07.2020

27-28.06.2020

04.09.2020

- ✓ Онлайн-засідання круглого столу «Адміністративне судочинство України: стан і виклики»
- ✓ Відзначення працівників апарату
- ✓ Інфографіка про історію становлення адміністративного судочинства в Україні
- ✓ Відеосюжет про діяльність КАС ВС

III Міжнародна науково-практична конференція «Соціальні права та їх захист адміністративним судом»

ЗАХОДИ ДО 15-РІЧЧЯ УХВАЛЕННЯ КАС УКРАЇНИ:

Вебінар на тему «Суб'єкт владних повноважень: поняття, ознаки, види»

18.09.2020

Вебінар на тему «Захист соціальних прав внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп: Європейська соціальна хартія, інші стандарти Ради Європи й практика адміністративних судів в Україні»

02.10.2020

25.11.2020

Вебінар на тему «Захист адміністративним судом соціальних прав»

У рамках Днів адміністративної юстиції, які традиційно тривали з 20.06. до 10.07.2020, з нагоди відзначення 15-ї річниці прийняття КАС України 06.07.2020 відбулося онлайн-засідання круглого столу «Адміністративне судочинство України: стан і виклики».

Захід організований КАС ВС спільно з Німецьким Фондом міжнародного правового співробітництва та Федеральним адміністративним судом Німеччини.

Модераторами круглого столу виступили Валентина Данішевська, Голова ВС; Михайло Смокович, Голова КАС ВС, доктор юридичних наук; Клаус Реннерт, Президент Федерального адміністративного суду Німеччини; Ларс Брокер, Президент Конституційної судової палати та Вищого адміністративного суду землі Рейнланд-Пфальц, Німеччина; Штефан

Хюльсхорстер, Директор Німецького Фонду міжнародного правового співробітництва.

У роботі круглого столу взяли участь представники ВС, КСУ, ВРУ, НШСУ, Національної академії правових наук України, Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Національного університету «Києво-Могилянська академія», Інституту держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України, голови і представники апеляційних адміністративних судів України, судді у відставці, представники німецьких та українських адміністративних судів та працівники апарату.

Голова КАС ВС Михайло Смокович зазначив, що з ухваленням 06.07.2005 КАС України фактично було відкрито нову сторінку в історії адміністративної юстиції незалежної України. Ухвалення КАС

Україні стало новелою в системі національного законодавства і водночас проявом демократичного розвитку нашої держави, яка вперше визнала право людини позиватися з метою захисту своїх прав, свобод та інтересів до суду проти держави в особі відповідних суб'єктів державно-владних повноважень, а також органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб тощо.

Президент Федерального адміністративного суду (Німеччина) Клаус Реннерт з приємністю відзначив, що для подальшого укріплення позицій адміністративного судочинства в Україні триває обмін досвідом з німецькими колегами, а Президент Конституційної судової палати та Вищого адміністративного суду землі Рейнланд-Пфальц (Німеччина) Ларс Брокер подякував за багаторічну довірливу й дружню колегіальну співпрацю. Директор Німецького Фонду міжнародного правового співробітництва Штефан Хюльсхорстер нагадав, що співпраця очолюваного ним Фонду з ініціаторами запровадження адміністративної юстиції в Україні розпочалася на початку 90-х років і не завершилася з ухваленням КАС України, а триває донині, що є великим успіхом.

Круглий стіл відбувся у форматі двох сесій. Перша сесія була присвячена темі становлення адміністративного судочинства в Україні та його сучасному стану. Своїми спогадами і роздумами про історію

ухвалення КАС України, становлення адміністративного судочинства в державі поділилися ті, хто були безпосередньо залучені до розробки і ухвалення цього Кодексу, розпочинали розбудову адміністративної юстиції в Україні.

Олександр Пасенюк, Голова Вищого адміністративного суду України у 2004-2011 роках, президент Громадської організації «Всеукраїнська асоціація адміністративних суддів», кандидат юридичних наук висловив думку, що в процесі становлення адміністративних судів у нашій державі було більше прихильників, ніж опонентів. Зазначив, що зразком для побудови вітчизняної моделі адміністративної юстиції стали такі країни як Франція і Німеччина. Адміністративне судочинство засновано на ідеї верховенства права, цей інститут був на той час абсолютно новим для України. Процесуальне адміністративне законодавство виявилось дуже динамічним в усіх сферах законодавства. Парламенту було необхідно постійно корегувати адміністративне процесуальне законодавство з метою забезпечення ефективного вирішення спорів. Також Олександр Пасенюк зазначив, що важливим є те, що в Конституцію України внесено зміни в розділ «Правосуддя», що набули чинності 01.10.2016, де задекларовано, що з метою захисту прав, свобод та інтересів у сфері публічно-правових відносин діють адміністративні суди. Ліквідувати адміністративні суди в Україні вже неможливо. Наголосив, що наступний крок судової реформи – створення автономної системи адміністративних судів.

Свою позицію про те, що адміністративна юстиція має особливий статус і адміністративні суди в Україні повинні мати окрему вертикаль на чолі з окремим найвищим адміністративним судом паралельно із системою загальних судів, висловив заступник Голови КСУ Сергій Головатий, член-кореспондент Національної академії правових наук України, доктор юридичних наук. Сергій Головатий зазначив, що КСУ і адміністративна юстиція взаємодіють стосовно конституційної скарги, яка надходить до КСУ після того, як справа була розглянута адміністративними судами. Він закликав до активного взаємного спілкування

між конституційною і адміністративною юстиціями щодо подолання викликів, які поставила реформа, і, зокрема, запровадження інституту конституційної скарги.

Президент Конституційної судової палати та Вищого адміністративного суду землі Рейнланд-Пфальц (Німеччина) Ларс Брокер зосередив увагу на залученні досвіду Німеччини до розбудови адміністративного судочинства в Україні. Доповідач зазначив, що адміністративне судочинство має ключове значення для правової держави, її функціонування. Він нагадав, що Німецький Фонд з міжнародного правового співробітництва супроводжував процес побудови

адміністративних судів в Україні, розроблення законопроектів, об'єднав разом суддів адміністративних судів України і Німеччини. Тож в адміністративному судочинстві України можна бачити досвід німецького судочинства, наприклад, закріплення принципу офіційності, що свідчить про піклування про громадянина.

Щодо розвитку адміністративної юстиції України Юрій Битяк, перший проректор Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого зазначив, що адміністративну юстицію, як і конституцію, у будь-які часи вважали атрибутом держави, що рухається вперед до ідеального стану, коли її правова та соціальна орієнтованість є реальністю для життя людей відповідної держави. Чим досконаліша модель адміністративної юстиції, тим більш гарантованими є ті можливості, що іменуються публічними правами.

Голови та судді апеляційних адміністративних судів ознайомили учасників з деякими актуальними питаннями сучасного стану адміністративного судочинства в Україні та викликами сьогодення.

Модеруючи другу сесію, присвячену напрямом вдосконалення адміністративного судочинства в Україні, секретар судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів Раїса Ханова розповіла, що з 2005 року до КАС України вносилися зміни 104 рази. Вона зазначила, що саме адміністративне судочинство відкрило двері пересічному громадянину до суду у справах, які до здобуття Україною незалежності взагалі не оскаржувались, зокрема, це велика категорія соціальних та інших спорів із суб'єктом владних повноважень. Здобуток незалежної держави – це наша адміністративна юстиція і судді адміністративних судів, зазначила суддя.

Ректор НШСУ, заступник голови робочої групи з питань розвитку законодавства про організацію судової влади та здійснення правосуддя Комісії з питань правової реформи Микола Оніщук більш детально зупинився на реформі адміністративного судочинства України та актуальних питаннях порядку денного, таких, як виокремлення доступу до професії судді адміністративної юстиції,

встановлення окремих вікових та професійних цензів; зміна правового статусу суддів адміністративної юстиції, у тому числі гарантій фінансового забезпечення, тощо.

Народний депутат України, Голова Комітету з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України Сергій Кальченко виступив із доповіддю про розгляд спорів щодо виборчого процесу адміністративними судами України та звернув увагу на практику ЄСПЛ у питаннях вирішення виборчих спорів. Він нагадав про Виборчий кодекс України, ухвалений 2019 року, та зміни до нього, які все ще перебувають на розгляді ВРУ і в разі їх ухвалення регулюватимуть проведення наступних місцевих виборів, а отже, нестимуть нові виклики для адміністративного судочинства.

Професор кафедри загальнотеоретичного правознавства та публічного права Національного університету «Києво-Могилянська академія», член-кореспондент Національної академії наук України, член НКР при ВС Микола Козюбра виклав свою думку щодо подальшого розвитку адміністративного судочинства України та висловив сподівання на дотримання принципу наступності в подальшому реформуванні як адміністративного судочинства, так і судової системи загалом, а також на професійному, вираженому та відповідальному впровадженні змін.

Юридичний радник Німецького Фонду з міжнародного правового співробітництва Геннадій Рижков надав пропозиції щодо удосконалення законодавства в галузі адміністративного судочинства в Україні з урахуванням досвіду Німеччини, серед яких: розширення правового діалогу між сторонами та судом під час розгляду справи; допомога сторонам у дослідженні обставин справи; регулювання судових зборів; встановлення процесуальних фільтрів для суб'єктів владних повноважень; ухвалення закону про адміністративну процедуру та інші.

Заступник голови правління Центру політико-правових реформ, старший науковий співробітник Інституту держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Віктор Тимошук проаналізував проєкт Закону України «Про адміністративну процедуру», детально зупинившись на його ключових новелах, що ґрунтуються на міжнародному досвіді, у тому числі німецькому, та наголосив на актуальності ухвалення такого законопроєкту.

Член ВРП, суддя Запорізького окружного адміністративного суду Олег Прудивус зазначив важливість удосконалення адміністративного судочинства України, зокрема, у частині впровадження електронного судочинства, спрощення порядку розгляду зразкових справ, встановлення відповідальності суб'єкта владних повноважень за рішення, дії або бездіяльність, що визнані судом протиправними, врегулювання співвідношення дискреції суду і суб'єкта владних повноважень та наголосив на необхідності автономії адміністративної юстиції.

Усі учасники заходу мали можливість згадати важливі етапи становлення адміністративної юстиції в Україні та сформулювати власне уявлення щодо сучасного стану адміністративного судочинства, а також обговорити напрями його вдосконалення.

Соціальні права та державно-правові механізми їх захисту; сучасний стан і перспективи розвитку адміністративного судочинства щодо захисту соціальних прав; процесуальні засоби забезпечення ефективності правосуддя в соціальних справах – таким темам були присвячені три сесії III Міжнародної науково-практичної конференції «Соціальні права та їх захист адміністративним судом», яку, незважаючи на карантинні обмеження, в онлайн-режимі 04.09.2020 провів КАС ВС.

Захід організований КАС ВС за підтримки партнерів: Проєкту Європейського Союзу «Право-Justice», Проєкту Ради Європи «Внутрішнє переміщення в Україні: розробка тривалих рішень», Проєкту Ради Європи «Розвиток соціальних прав людини як ключовий чинник сталої демократії в Україні», Координатора проєктів ОБСЄ в Україні, Німецького фонду міжнародного правового співробітництва, а також НШСУ, Національної академії правових наук України, Інституту держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України.

Відкриваючи захід, Голова ВС Валентина Данішевська зазначила, що для ВС важливо, щоб правові позиції ВС були зрозумілими і слугували якомога кращому захисту соціальних прав людей. Вона повідомила, що у попередньому році на розгляд окружних адміністративних судів надійшло понад 73 тисячі позовних заяв у справах з приводу реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян. Левову частку (68 відсотків) складають позови щодо загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Суди задовольняють близько 84 відсотків позовів у соціальних справах,

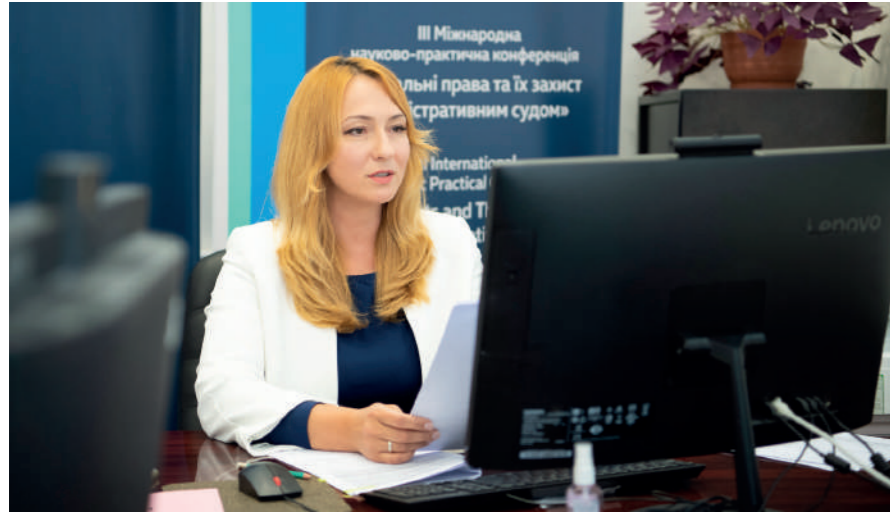

що свідчить про масовість порушень з боку держави соціальних прав громадян. Загалом соціальні справи становлять близько 20 відсотків всіх справ, які розглядає КАС ВС. Голова ВС відзначила ефективність інституту зразкової справи, зауваживши, що переважна більшість зразкових справ, які розглянув ВС, стосувалася спорів щодо виплат різних категорій пенсій, наприклад, внутрішньо переміщеним особам, військовослужбовцям тощо, а також привернула увагу до проблеми виконання судових рішень.

Голова КАС ВС Михайло Смокович у вітальній промові зазначив, що конституційне визнання людини є найвищою соціальною цінністю (ст. 3 Конституції України), тобто суспільство і держава не можуть жодні інші соціальні інститути та явища ставити вище самої людини. Водночас нерідко результатом законодавчих змін є зниження соціальних стандартів, а це змушує людину шукати правди в адміністративних судах, до яких щороку надходить кілька десятків тисяч справ із соціальних питань. Адміністративні суди докладають усіх можливих зусиль, щоб забезпечити непорушність конституційних цінностей, слугувати непереможною перепороною свавілля чиновників, утверджувати верховенство права і сприяти розвитку України як правової, соціальної держави.

З вітальними словами також виступили ректор НШСУ, доктор юридичних наук Микола Оніщук, Президент Національної академії правових наук України Олександр Петришин, в. о. Голови Офісу Ради Європи в Україні Олена Литвиненко, міжнародний головний експерт Проєкту Європейського Союзу «Право-Justice» Анна Адамська-Галлант, національний керівник програми у сфері верховенства права та прав людини Координатора проєктів ОБСЄ в Україні Наталія Ступницька. Від імені Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини Людмили Денісової учасників заходу привітала представник Уповноваженого з дотримання економічних та соціальних прав Олена Степаненко.

Модерували роботу секцій судді судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав Семен Стеценко,

Наталія Коваленко, Володимир Кравчук.

З доповідями на конференції виступили судді ВС, судді адміністративних судів, представники наукових шкіл, представники ПФУ, а також іноземні фахівці з Австрії, Латвії, Німеччини та Польщі.

Так, спікерами заходу були Секретар ВП ВС Всеволод Князев, суддя ВП ВС Тетяна Анцупова, судді ВС в КАС Альберт Єзеров, Олександр Стародуб, Ян Берназюк, Наталія Коваленко, член ВРП, суддя Запорізького окружного адміністративного суду Олег Прудивус, суддя Дніпропетровського окружного адміністративного суду Василь Ільков, суддя Черкаського окружного адміністративного суду Лариса Трофімова.

Міжнародну спільноту представляли Голова Європейської асоціації адміністративних суддів, суддя Адміністративного суду Відня (Австрія) Едіт Целлер, суддя Федерального адміністративного суду Австрії (відділення у Граці) Ева Вендлер, суддя Адміністративного департаменту Верховного суду Латвії Яутріте Брієде, суддя Федерального соціального суду Німеччини доктор Міріам Месслінг, суддя Фінансової палати, керівник відділу Європейського права Верховного адміністративного суду Польщі Бартош Войцеховські, міжнародна консультантка Ради Європи, суддя Окружного суду Лодзя-Сродмейсья (Польща) Моніка Смуш-Кулеша, а також національна консультантка проектів Ради

Європи, доцентка кафедри порівняльного і європейського права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка Алла Федорова.

Також з доповідями виступили заступник Голови правління ПФУ Ірина Ковпашко та представники наукових шкіл: завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України Наталія Оніщенко, Директор Науково-дослідного інституту порівняльного публічного права та міжнародного права Ужгородського національного університету Михайло Савчин, декан юридичного факультету Запорізького національного університету Тетяна Коломоєць, начальник відділу наукових досліджень проблем судочинства та науково-методичного забезпечення суддівської освіти НШСУ Тетяна Фулей, завідувач кафедри конституційного права Національного університету «Одеська юридична академія» Дмитро Терлецький, керівник Центру дослідження проблем адміністративної юстиції Київського регіонального центру Національної академії правових наук України Антон Монаєнко, декан юридичного факультету Ужгородського національного університету Ярослав Лазур, професор кафедри конституційного права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка Сергій Рабінович, доцент кафедри адміністративного та фінансового права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка Олег Ільницький.

Учасники обговорили питання ефективності судового захисту соціальних прав, застосування судами практики ЄСПЛ під час вирішення соціальних спорів, вивчення зарубіжного досвіду судового захисту соціальних прав.

Підсумовуючи роботу конференції, суддя, секретар судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав Андрій Рибачук, наголосив, що захід має важливе практичне значення і суттєво вплине на рівень ефективності правосуддя та на авторитет судової влади.

Виступи учасників конференції супроводжувалися перекладом українською жестовою мовою.

З матеріалами конференції можна ознайомитися за посиланням: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pokazniki-diyalnosti/konferencii/Conference_04_09_2020

Крім того, за темою III Міжнародної науково-практичної конференції «Соціальні права та їх захист адміністративним судом» КАС ВС провів низку вебінарів для суддів адміністративних судів.

Так, у рамках навчального тренінгу «Захист адміністративним судом соціальних прав» 18.09.2020 відбувся вебінар на тему «Суб'єкт владних повноважень: поняття, ознаки, види».

Спікером вебінару виступив суддя ВС в КАС, доктор юридичних наук, професор Володимир Бевзенко. Під час вебінару розглядалися теоретичні та

практичні аспекти визначення суб'єкта владних повноважень. Особливу увагу було приділено ознакам та видам, які розкривають особливості правового статусу суб'єкта владних повноважень.

Під час вебінару на тему «Захист адміністративним судом соціальних прав», який відбувся 02.10.2020 в режимі онлайн-трансляції, учасники заходу обговорили питання щодо строків в адміністративному судочинстві, розглянули спори у сфері захисту пенсійних прав осіб, які проходили публічну службу (державних службовців, прокурорів, суддів), спори у сфері захисту прав військовослужбовців, а також розглянули питання щодо захисту соціальних прав ЄСПЛ. У заході взяли участь Голова КАС ВС Михайло Смокович, судді ВС в КАС Анна Бучик, Наталія Коваленко, Володимир Кравчук, Олександр Стародуб.

Захід проведений КАС ВС спільно з НШСУ для суддів адміністративних судів.

25.11.2020 КАС ВС за підтримки проєктів Ради Європи «Внутрішнє переміщення в Україні: розробка тривалих рішень» і «Розвиток соціальних прав людини як ключовий чинник сталої демократії в Україні» організував для суддів і працівників апаратів адміністративних судів проведення в онлайн форматі вебінару «Захист соціальних прав внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп: Європейська соціальна хартія, інші стандарти Ради Європи й практика адміністративних судів в Україні». Основну увагу під час цього заходу зосереджено на міжнародних стандартах і передовому досвіді у сфері внутрішнього переміщення та захисту соціальних прав вразливих груп, зокрема положеннях Європейської соціальної хартії (переглянутої), практиці адміністративних судів України щодо захисту соціальних прав внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп. У вебінарі узяли участь судді, помічники суддів та інші працівники апаратів апеляційних та окружних адміністративних судів.

У вітальному слові Голова КАС ВС Михайло Смокович зазначив, що від

вирішення таких питань, як реалізація норм міжнародного права у національному законодавстві та застосування положень ратифікованих міжнародно-правових актів як норм прямої дії, залежить повний перехід України до європейської моделі розвитку системи соціального захисту та соціального забезпечення, а відповідно й оптимального захисту соціальних прав осіб. Доповідач також нагадав про наслідки військової агресії Російської Федерації щодо України у 2014 році, анексії Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, розв'язання міжнародного збройного конфлікту на Сході України, через які Україна та український народ зіткнулися з невідомою до того часу проблемою – вимушеного залишення особами місць свого постійного проживання на тимчасово окупованих територіях України та вимушеного переселення в інші регіони держави. У зв'язку з цим перед вітчизняним законодавцем, правниками та суддівським корпусом, як ніколи гостро, постало питання забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб, правовий статус яких визначено у Законі України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». Михайло Смокович зазначив, що для вдосконалення системи правового забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп потрібні знання та обмін досвідом задля вироблення конструктивних ідей у сфері вдосконалення чинного законодавства та розроблення нових, пристосованих до сучасних правових та соціальних умов норм, спрямованих не тільки на декларативне фіксування тих чи інших прав вразливих груп осіб, а й на їх реальне втілення у життя.

Із вітальними промовама також виступили проректор НШСУ, суддя Верховного Суду України у відставці, заслужений юрист України Володимир Мазурок, голова Європейського комітету з соціальних прав Джузеппе Пальмізано, в. о. Голови Офісу Ради Європи в Україні Олена Литвиненко.

Вебінар провели у форматі двох сесій, роботу яких модерували керівниця Проєкту Ради Європи «Розвиток соціальних прав людини як ключовий

чинник сталої демократії в Україні» Сюзанна Мнацаканян та керівниця Проєкту Ради Європи «Внутрішнє переміщення в Україні: розробка тривалих рішень» докторка юридичних наук Ганна Христова.

З доповідями виступили міжнародні консультантки Проєкту Ради Європи «Розвиток соціальних прав людини як ключовий чинник сталої демократії в Україні» професорка трудового та соціального права Університету Валенсії (Іспанія) Кармен Сальседо Бельтран та суддя Окружного суду Лодзя-Сродмейсья (Польща), викладачка факультету права та адміністрації Лодзького університету Моніка Смуш-Кулеша; міжнародний консультант Проєкту Ради Європи «Внутрішнє переміщення в Україні: розробка тривалих рішень», Урядовий уповноважений Молдови в Європейському суді з прав людини у відставці Ліліан Апостол, національна консультантка цього ж Проєкту, координаторка з надання безоплатної правової допомоги БФ «Право на захист» Юлія Трало та національна консультантка Ради Європи, доцентка Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка Алла Федорова, а також суддя ВС в КАС Анна Бучик.

Під час вебінару презентували розроблений Проєктом Ради Європи «Розвиток соціальних прав людини як ключовий чинник сталої демократії в Україні» посібник і тренінгову програму, до якої включено характеристику усіх соціальних та економічних прав, гарантованих Європейською соціальною хартією, із посиланням на рішення і висновки Європейського комітету соціальних прав, та курс HELP Ради Європи з питань внутрішнього переміщення, а також «Огляд судової практики Верховного Суду у спорах, що виникають із правовідносин у сфері захисту соціальних прав внутрішньо переміщених осіб та практики щодо застосування положень Європейської соціальної хартії (переглянутої) від 3 травня 1996 року».

З матеріалами вебінару можна ознайомитися за посиланням: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pokazniki-diyalnosti/konferencii/seminar_practikum_31_07_2020

НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ЗАХОДИ. ОБМІН ДОСВІДОМ

31.07.2020 в режимі відеоконференції відбувся Міжнародний семінар-практикум «Юридичні наслідки визнання нормативного акта неконституційним для захисту прав людини в адміністративному судочинстві», організований КАС ВС за підтримки Проекту Європейського Союзу «Право-Justice», Проекту Ради Європи «Внутрішнє переміщення в Україні: розробка тривалих рішень», Проекту Ради Європи в Україні «Підтримка конституційних і правових реформ, конституційне правосуддя та надання допомоги Верховній Раді у проведенні реформ, спрямованих на підвищення її ефективності», Координатора проектів ОБСЄ в Україні, Німецького фонду міжнародного правового співробітництва, Українсько-канадського Проекту «Підтримка судової реформи».

На семінарі було продовжено розгляд питань, які були порушені під час проведення круглого столу «Проблеми застосування оновленого Кодексу адміністративного судочинства України в частині впровадження рішень Конституційного Суду України: пошуки ефективного механізму захисту прав людини», організованого КАС ВС 06.09.2019.

За ходом Міжнародного семінару-практикуму спостерігали понад 100 учасників, серед яких – судді, представники органів влади, наукових закладів, юридичної спільноти.

Модерувала захід суддя ВС в КАС Мирослава Білак.

Спікерами заходу виступили Голова КАС ВС Михайло Смокович, заступник Голови КСУ Сергій Головатий, президент Конституційної судової палати та Вищого адміністративного суду землі Рейнланд-Пфальц Ларс Брокер, суддя Суду Європейського Союзу, колишній Голова Верховного адміністративного суду Литви Віргіліус Валанчус, суддя Суду Європейського Союзу, колишній Голова Верховного суду Литви Рімвідас Норкус, суддя Федерального адміністративного суду Австрії, відділення у Граці Ева Вендлер, Президент Конституційного Суду Грузії у відставці Георгій Папуашвілі, суддя Фінансової палати Верховного адміністративного суду Польщі Бартош Войцеховські, суддя Конституційного Суду Хорватії у відставці Славіца Баніч, а також судді ВС в КАС Наталія Блажівська та Володимир Кравчук.

У вступному слові Голова КАС ВС Михайло Смокович зазначив, що судова практика щодо особливостей застосування механізму захисту прав людини в контексті перегляду судових рішень у зв'язку з виключними обставинами наразі формується, тому очікуваним результатом семінару є напрацювання певної узгодженої позиції з цього питання. Суддя ВС в КАС Мирослава Білак відзначила важливість теми заходу для захисту прав людини. 2016 року в Конституцію України внесені зміни, які запровадили дуже важливий демократичний інститут захисту прав людини – інститут конституційної скарги. Він надав фізичній

особі можливість наряду звертатися до КСУ щодо визнання неконституційного закону чи окремої норми.

Під час заходу обговорювалися питання про ретроактивне застосування наслідків визнання нормативного акта неконституційним для захисту прав людини та його межі, а також про механізм реалізації розділу КАС України, який передбачає перегляд рішень у зв'язку з виключними обставинами внаслідок неконституційності нормативного акта. Також під час заходу проводилося онлайн-опитування учасників з визначених питань у межах сесій, здійснювався перегляд відео з основними тезами спікерів та обговорення поставлених запитань в онлайн-чаті.

Матеріали Міжнародного семінару-практикуму викладені у збірці.

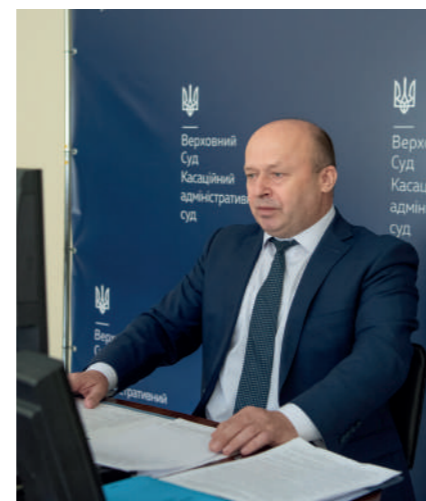
З цими та іншими матеріалами Міжнародного семінару-практикуму можна ознайомитися за посиланням: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pokazniki-diyalnosti/konferencii/seminar_practikum_31_07_2020.

До початку виборчого процесу місцевих виборів в Україні, що відбулися 25.10.2020, КАС ВС організував онлайн-семінар «Виборчий кодекс: структура і основні новели» для суддів та їх помічників у судах, задіяних у розгляді виборчих спорів під час виборів до органів місцевого самоврядування у 2020 році. Семінар відбувся 21.08.2020 та присвячений обговоренню та упередженню можливих викликів, пов'язаних із практичною реалізацією положень Виборчого кодексу України. Михайло

Смокович нагадав, що місцеві вибори відбудуться відповідно до нового виборчого законодавства, кодифікація якого відбулася в Україні вперше. Йдеться про Виборчий кодекс України від 19.12.2019 № 396-IX, який набрав чинності 01.01.2020 і ще не застосовувався на жодних виборах. Це буде вперше, тому судді мають бути готові до всіх можливих викликів в аспекті його практичного застосування у виборчому процесі.

Предметно і фахово розкрив важливі концептуальні положення Виборчого кодексу України, а також зупинився на новелах, особливостях цього виборчого процесу доктор юридичних наук, народний депутат України чотирьох скликань Юрій Ключковський, який під час своєї каденції брав участь у розробці зазначеного Кодексу. Юрій Ключковський ознайомив слухачів із низкою новел, що стосуються формування виборчих комісій, територіальних та регіональних представництв ЦВК, формування реєстру виборців, висування кандидатів до місцевих рад і на посади міських, районних та селищних голів тощо, а також звернув увагу на проблемні моменти, які можуть стати причиною виникнення конфліктів. На завершення побажав якомога більш чесних місцевих виборів з мінімальною кількістю виборчих спорів.

Судді ВС в КАС взяли участь в експертних обговореннях на тему «Ефективна взаємодія з Європейським судом з прав людини: впровадження Протоколу № 16 до Європейської конвенції з прав людини». Захід відбувся 23.10.2020

ЗУСТРІЧІ З МІСІЯМИ МІЖНАРОДНИХ СПОСТЕРІГАЧІВ

в онлайн-режимі та організований Проєктом Ради Європи «Подальша підтримка виконання Україною рішень у контексті ст. 6 Європейської конвенції з прав людини». Учасники обговорення обмінялися думками з приводу законодавчих

Для обговорення проблем застосування виборчого законодавства у КАС ВС організовано та проведено ряд зустрічей із представниками / делегаціями іноземних держав та міжнародних організацій. У зв'язку із пандемією коронавірусної хвороби ці зустрічі також проводилися в онлайн-форматі.

Так, під час зустрічі 22.01.2020 Голови КАС ВС Михайла Смоковича

ініціатив щодо імплементації Протоколу № 16, особливостей його застосування та впровадження оптимального механізму отримання консультативних висновків Європейського суду з прав людини на підставі цього Протоколу.

з Делегацією Бюро з демократичних інститутів і прав людини (БДІПЛ) на чолі з Главою Місії БДІПЛ ОБСЄ (Республіка Ісландія) Албертом Йонссоном судді судової палати з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян, фахівці секретаріату КАС ВС обговорили рекомендації, що містяться у звітах місії БДІПЛ ОБСЄ щодо президентських і позачергових парламентських виборів 2019 року в Україні.

Питання організації розгляду справ, пов'язаних із черговими місцевими виборами у 2020 році, обговорили під час зустрічі Голови КАС ВС Михайла Смоковича з керівником Департаменту з питань виборів Бюро з демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ Александром Шликом та радником з питань виборів Бюро з демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ Кеарою Кастальдо з Місії зі спостереження за виборами Бюро з демократичних інститутів та прав людини (БДІПЛ) ОБСЄ 29.07.2020.

12.10.2020 Голова КАС ВС Михайло Смокович провів онлайн-зустріч з представниками Місії Бюро з демократичних інститутів та прав людини ОБСЄ зі спостереження за місцевими виборами в Україні 25.10.2020 на чолі з Головою Місії Інгібйорг Сольрун Гісладоттір, завданням якої було спостереження і подання звіту щодо дотримання демократичних принципів проведення виборів, їх відповідності стандартам ОБСЄ, міжнародному і національному законодавству. Голова Місії Інгібйорг Сольрун Гісладоттір наголосила на помітних удосконаленнях і досягненнях як у законодавстві України, так і в інших питаннях. Вона зазначила, що українська виборча система і процес наближаються до демократичних стандартів.

КОМУНІКАЦІЯ ІЗ СУСПІЛЬСТВОМ

Касаційний адміністративний суд є активним суб'єктом комунікативного процесу. Цей процес передусім відбувається з учасниками судового процесу. Важливу роль у забезпеченні зв'язку суду з громадськістю відіграє співпраця зі ЗМІ, робота суддів-спікерів, робота зі зверненнями та запитами, що надходять до суду.

Ще одним напрямом комунікації суду є його просвітницька діяльність. У суді радо вітають школярів, студентів-правників, у простий та зрозумілий спосіб знайомлять їх із завданнями суду, його діяльністю, змістом суддівської професії.

РОЗГЛЯД ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН, ЗАПИТІВ НА ПУБЛІЧНУ ІНФОРМАЦІЮ

Організація роботи з розгляду звернень громадян, особистого прийому громадян, з розгляду запитів на публічну інформацію є одним із пріоритетних напрямів діяльності суду, оскільки ефективність і спроможність суду також залежать від належного забезпечення реалізації конституційного права громадян на звернення до органів державної влади, на доступ до інформації.

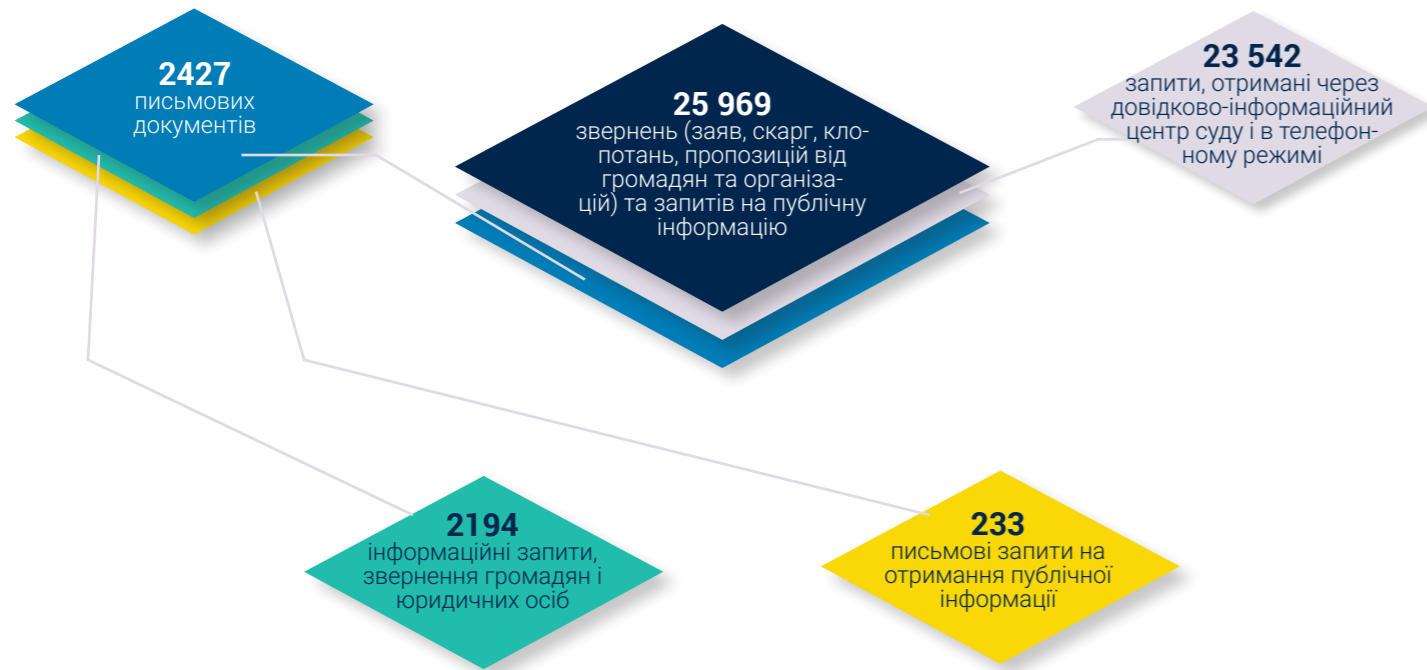
Порядок доступу громадян до інформації у КАС ВС забезпечується за допомогою:

- ✓ опрацювання звернень громадян та запитів на публічну інформацію, які надходять на поштову, електронну адреси суду, а також можуть бути подані особисто;
- ✓ організації особистого прийому громадян;
- ✓ функціонування довідково-інформаційного центру, який надає

інформацію за єдиним номером (0 800 501492);

- ✓ функціонування телефонної лінії за міським номером ((044) 501 95 30);
- ✓ надання потрібної інформації у приміщенні суду за внутрішнім номером (244);
- ✓ розміщення інформації на інформаційних стендах у приміщенні суду (графік роботи суду і прийому документів, внутрішні номери телефонів (для ознайомлення з матеріалами справ, видачі копій судових рішень, а також отримання інформації щодо руху справ), порядок і графік прийому громадян, інформація про керівництво суду, платіжні реквізити для сплати судового збору, адреси центрів з надання безоплатної правової допомоги у місті Києві тощо);
- ✓ розміщення інформації на офіційному вебсайті ВС.

УПРОДОВЖ 2020 РОКУ ДО СУДУ НАДІЙШЛО

Кількість нерозглянутих звернень та запитів на публічну інформацію станом на кінець року становить **8** одиниць.

Показники розгляду звернень громадян і запитів на публічну інформацію щомісяця висвітлюються на офіційному вебсайті суду.

В січні 2020 року заступник керівника апарату Верховного Суду – керівник секретаріату Касаційного адміністративного суду провела 1 особистий прийом громадян.

У суді особливу увагу приділяють наданню у телефонному режимі вичерпної довідкової інформації з питань, що не потребують додаткового опрацювання, докладному відпрацюванню письмових звернень громадян та запитів, наданню своєчасних та вичерпних відповідей, виявленню та усуненню причин, що породжують скарги громадян. З цією метою запроваджено щомісячний всебічний аналіз проблемних питань, відображених у зверненнях громадян.

Результатом такої роботи є слова подяки громадян за оперативність розгляду звернень та надані відповіді (8 листів).

Питання, що найчастіше порушувалися у зверненнях громадян і запитах:

щодо стану розгляду справ, тривалості їх розгляду, повернення справ до судів першої інстанції, оформлення копій судових рішень, дати та часу наступного судового засідання, уточнення реквізитів для сплати судового збору, набрання судовим рішенням законної сили, інформації про суддів, статистичної інформації, функціонування підсистеми «Електронний суд» тощо.

Залишається великою кількістю звернень громадян, які надходять з питань, вирішення яких не належить до компетенції КАС ВС, зокрема щодо незадоволення заявника ухваленним судовим рішенням, щодо невиконання судового рішення тощо.

Подальше покращення роботи зі зверненнями громадян та запитами полягатиме у підвищенні рівня обізнаності громадян про діяльність суду, у проведенні роботи з попередження обґрунтованих скарг громадян, у вдосконаленні автоматизованого прийому, оброблення та обліку звернень громадян і запитів.

ДІАЛОГ З ЮРИДИЧНОЮ СПІЛЬНОТОЮ

Публічність сучасної судової влади є вимогою сьогодення і вже не може обмежуватися лише відкритим розглядом справ та комунікацією із суспільством через ЗМІ. Принципи безсторонності та незалежності сьогодні вже не можуть розглядатися як перешкода активній участі суду у безпосередньому

спілкуванні з представниками громадськості, оскільки публічність та відкритість є справжньою гарантією незалежності судової влади.

У 2020 році судді ВС в КАС продовжили брати активну участь у заходах, де обговорювалися найбільш актуальні для юридичної спільноти питання, серед яких слухання у профільних комітетах ВРУ, тематичні міжнародні правові форуми, конференції, круглі столи, дискусійні клуби, семінари, практикуми, тренінги, вебінари тощо.

Упродовж року низку вебінарів, присвячених обговоренню судової практики ВС, проведено ВС спільно з Асоціацією правників України та Асоціацією розвитку суддівського самоврядування України.

Під час таких вебінарів Всеволод Князев розповів про критерії розмежування судової юрисдикції на практиці ВП ВС, Володимир Кравчук – про ключові нюанси строків в адміністративних справах, Ігор Олендер – про докази та доказування в податкових справах, Андрій Жук – про забезпечення функціонування прокуратури.

Учасники вебінарів отримали відповіді на запитання, адресовані доповідачам.

У 2020 році продовжено співпрацю з юридичним журналом «Право України» та проведено 2 правових онлайн-практикуми.

Участь в онлайн-практикумі «Соціальні спори: практика Верховного Суду», який відбувся 14.08.2020, узяли Голова КАС ВС Михайло Смокович та судді Ян Берназюк, Олександр Стародуб та Наталія Коваленко. Під час практикуму судді розкрили теми про конституційні права на соціальний захист громадян України у світлі положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, про актуальну практику вирішення спорів щодо виплати одноразової грошової допомоги військовослужбовцям та поліцейським і про окремі практичні аспекти вирішення спорів про призначення та перерахунок пенсії, обмеження максимального розміру пенсійного забезпечення, а також провели аналіз судової практики у соціальних спорах.

Під час правового практикуму «Податкові та митні спори: юридична доктрина та практика Верховного Суду», який відбувся 16.10.2020, обговорили питання, пов'язані з вирішенням податкових та митних спорів. Співкеррами на практикумі виступили суддя ВС в КАС, секретар судової палати з розгляду справ щодо

податків, зборів та інших обов'язкових платежів Раїса Ханова, суддя цієї палати Ігор Олендер, перший віцепрезидент Національної академії правових наук України, завідувач кафедри фінансового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, член НКР при ВС Микола Кучерявенко.

ДІТЯМ ПРО СУД

Роботу зі школярами у 2020 році судді розпочали з участі у Всеукраїнській акції «Урок справедливості» під час освітнього фестивалю «НЕОсвітній Арсенал», який проходив у Києві з 27 лютого по 1 березня. Під час уроку судді допомогли юним відвідувачам відчувати себе правниками та розв'язати спір між звірятами, про який

вони дізналися зі спеціально створених мультфільмів.

Одним із заходів, що відбувся з нагоди відзначення Днів адміністративної юстиції України у 2020 році, стала виставка дитячих малюнків «Суд очима дитини», презентована в червні-липні 2020 року.

На виставці були продемонстровані роботи дітей суддів і працівників апарату КАС ВС, в яких вони художніми засобами відобразили свою уяву про суд, його роботу та основне покликання – захист прав людини.

Ця виставка не залишила байдужими ні працівників суду, які вкотре і вкотре поверталися до її перегляду, ні сторін у справах, які із захопленням і доброю посмішкою щоразу розглядали дитячі картини.

У 2020 році стартував проєкт «Касаційний адміністративний суд – старшокласникам», ініційований КАС ВС.

Його метою є формування правової компетентності учнівської молоді у сфері публічно-правових відносин, розвитку правової грамотності, сприяння професійному самовизначенню старшокласників, правильному сприйняттю функцій правосуддя, ролі суду й суддів в суспільстві.

Проєкт довгостроковий та у його межах передбачається проведення ряду заходів, серед яких: участь суддів і працівників апарату суду в тематичних уроках, зокрема в онлайн-режимі; проведення інтерактивних навчальних заходів у залах судових засідань у приміщенні КАС ВС; проведення зустрічей із суддями та працівниками апарату суду в закладах загальної середньої освіти, а також в онлайн-режимі; проведення щорічного літературного конкурсу серед учнів 9 – 11 класів з питань адміністративного

судочинства; організація екскурсій для старшокласників у ВС.

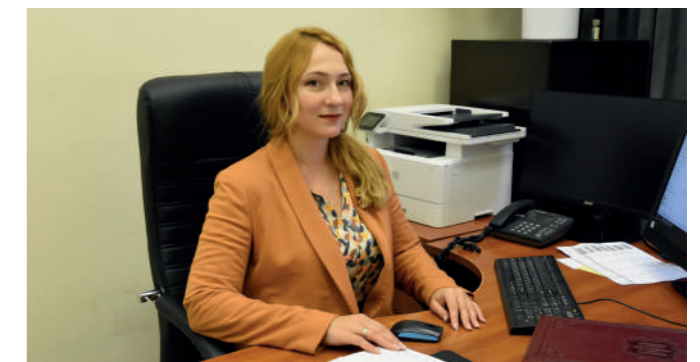
З-понад десяти закладів загальної середньої освіти, розташованих у м. Києві, м. Львові, м. Тернополі, м. Полтаві, м. Херсоні та населених пунктах Херсонської, Рівненської, Полтавської, Волинської областей, надійшли повідомлення про зацікавленість участі учнів в заходах проєкту.

Наприкінці 2020 року у межах проєкту суддями ВС в КАС для школярів було проведено чотири онлайн-уроки.

Голова КАС ВС Михайло Смокович перший урок провів для учнів 9 – 11 класів середньої загальноосвітньої школи № 1 у с. Шляхова (Бериславський район, Херсонська область). Очільник КАС ВС розповів про судову владу в Україні, її символи, принципи правосуддя, права та обов'язки судді, а також про структуру ВС та КАС ВС, діяльність судових палат і апарату суду. Учні дізналися також про суть деяких спорів, які розглядалися суддями КАС ВС, що дало можливість їм краще зрозуміти особливості предметної юрисдикції адміністративних судів.

Суддя Володимир Кравчук під час проведення онлайн-уроку для учнів 10 класу Львівської державної комунальної середньої загальноосвітньої школи № 3 запропонував кожному з них спробувати себе у ролі судді та вирішити декілька сімейних, податкових і цивільних спорів. Школярі жваво обговорювали, сперечалися, захищали позиції та намагалися справедливо вирішити спір. Наприкінці уроку старшокласники отримали відповіді на свої запитання про судову систему.

Продовжили серію онлайн-уроків судді Володимир Бевзенко та Наталія Коваленко

для учнів 9 класу закладу загальної середньої освіти «В'язівненська гімназія» (село В'язівне, Любешівський район, Волинська область) та учнів 9 класу Вараського ліцею № 3 Вараської міської територіальної громади Рівненської області відповідно.

Учителі Андрій Гордій, Марія Степанова, Василь Клубук та Олена Кравчук закладів загальної середньої освіти, в яких судді провели онлайн-уроки, наголосили на важливості для школярів відповідних заходів та висловили сподівання на подальшу співпрацю в межах проєкту.

КАС ВС бере активну участь у популяризації суддівської професії, формуванні та розвитку правової компетентності молоді. У 2020 році через карантинні обмеження ми не мали можливості приймати юних правників у приміщенні суду, тому намагалися віднайти інші, безпечні форми спілкування.

висловили бажання 15 команд, які складені з двох-чотирьох студентів і студенток з шести закладів вищої освіти України (Інститут міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка, Київський університет імені Бориса Грінченка, КПІ ім. Ігоря Сікорського, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Національний університет «Києво-Могилянська академія», Український католицький університет UCUniversity). Конкурс відбувся в онлайн-форматі на платформі Zoom.

До складу журі увійшли національна експертка Проєкту Ради Європи Алла Федорова, суддя Одеського окружного адмінсуду Елла Катаєва, завідувач сектору організаційно-протокольного забезпечення заходів суду секретаріату КАС ВС Світлана Пилипець, викладачі закладів вищої освіти, експерти. Переможницею стала команда IIR TEAM, зібрана з трьох студенток 4 курсу спеціальності «Міжнародне право» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Валерія Когут, Христина Петронюк, Софія Кириленко).

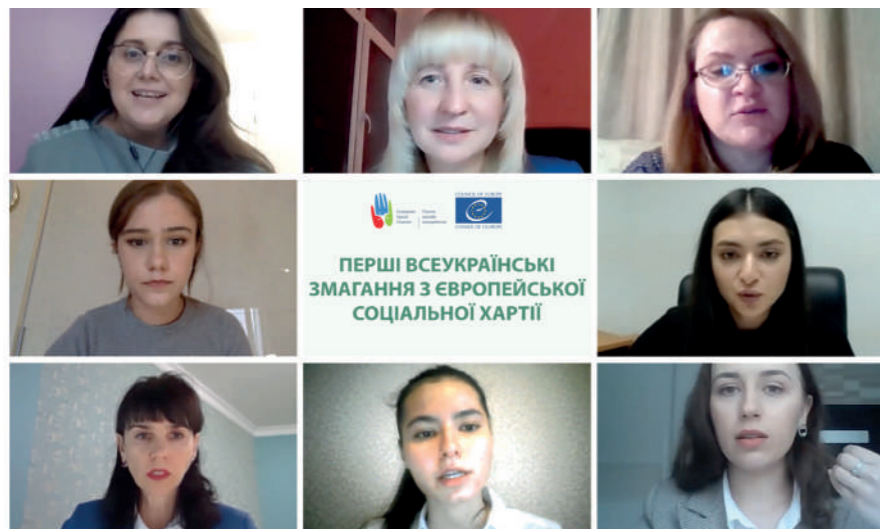
Як зазначила керівниця Проєкту Ради Європи «Розвиток соціальних прав людини як ключовий чинник сталої демократії в Україні» Сюзанна Мнацканян, це перші навчальні судові змагання з Європейської соціальної хартії та практики Європейського комітету з соціальних прав серед усіх держав-членів Ради Європи. Отже, саме український досвід проведення подібного турніру стане передовим для інших країн, які ратифікували Європейську соціальну хартію.

Проєктом Ради Європи «Розвиток соціальних прав людини як ключовий чинник сталої демократії в Україні» для студентів закладів вищої освіти організовано Перші всеукраїнські змагання з Європейської соціальної хартії (муткорт – симульовані судові дебати, на яких команди розбирають кейс у певній сфері права і письмово та усно готують позиції позивача та відповідача), півфінал та фінал яких відбувся 05.12.2020. Стати учасниками та учасницями муткорта

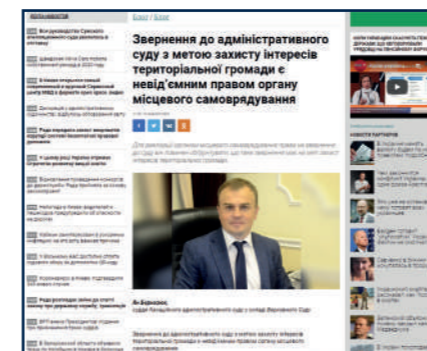
Карантинні обмеження 2020 року не вплинули на комунікаційну діяльність КАС ВС, змінилася лише форма взаємодії. Протиепідемічні заходи сприяли більш активному застосуванню законодавства стосовно транслявання перебігу

судового засідання в мережі Інтернет у тому разі, коли всі учасники справи беруть участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції (ст. 11 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»). Це дає змогу не лише представникам

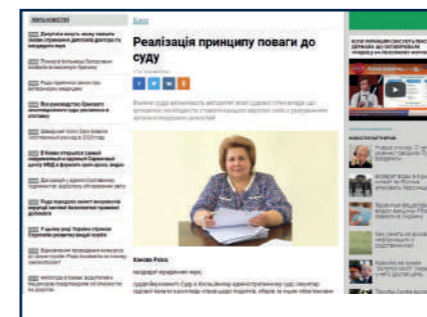
ДІАЛОГ ЗІ СТУДЕНТСТВОМ

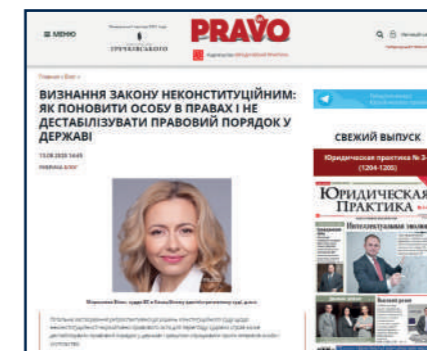
МЕДІА-АКТИВНІСТЬ

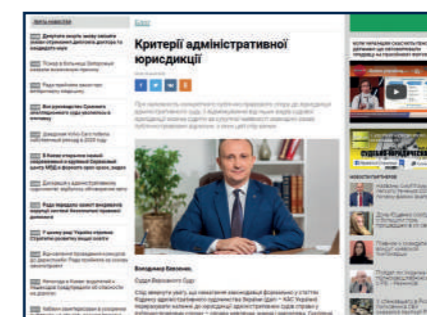
Ян Берназюк
13 блогів

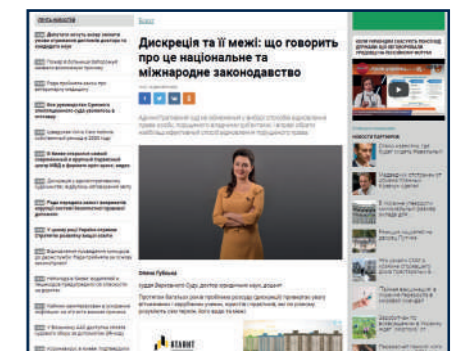
Раїса Ханова
6 блогів

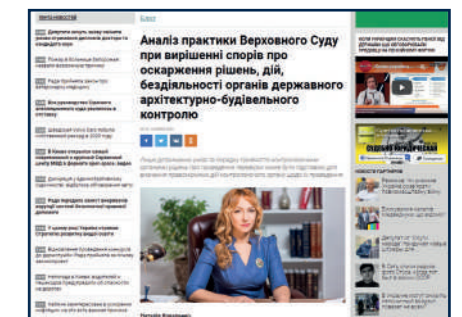
Мирослава Білак
1 блог

Володимир Бевзенко
2 блоги

Олена Губська
1 блог

Наталія Коваленко
2 блоги

ЗМІ, а й усім охочим спостерігати за розглядом судової справи. Такі відео транслюються на офіційному каналі ВС у YouTube.

Так само віддалено залучалися представники ЗМІ до заходів, які відбувалися на платформах ZOOM та YouTube.

Для зручного користування відеозаписи та матеріали заходів розміщені на офіційному вебсайті ВС.

Щотижнево готувалися анонси судових засідань та огляди судових рішень у формі текстів і відеосюжетів.

Громадськість і журналісти, як і в попередні роки, широко інтересувалися судовими рішеннями в соціальних, виборчих, податкових спорах, у зразкових справах. КАС ВС вітав присутність медіа на резонансних судових засіданнях та їх цікавість до висвітлення рішень суду.

Працівники пресцентру ВС через пресрелізи ознайомлювали правників, представників ЗМІ та громадськість із правовими позиціями суду, викладеними в рішеннях у знакових судових справах.

Інформація про діяльність КАС ВС розповсюджується як через офіційний сайт ВС, так і через соцмережі Facebook, Telegram, Twitter, Instagram, YouTube.

У Telegram публікуються дайджести, огляди судової практики та короткі релізи щодо судових рішень у справах.

Минулого року КАС ВС активно долучався до розвитку сторінки ВС у соціальній мережі Instagram, яка створена для неформального контенту. Наприклад, судді ВС в КАС Тетяна Анцупова, Ірина Гончарова, Ігор Олендер, Володимир Бевзенко, Ян Берназюк, Альберт Єзєров, Наталія Коваленко взяли участь у наповненні рубрики «MUST READ». Взгагалі в мережі Instagram близько 15 публікацій про культурну, спортивну та соціальну активність суддів КАС ВС.

- Протягом року підготовлено та поширено:
- ✓ 86 пресрелізів (кейсів) щодо судових рішень;
  - ✓ 65 пресрелізів щодо висвітлення подій та заходів;
  - ✓ 25 блогів суддів опубліковано у ЗМІ.

ДОСТУПНИЙ СУД ЗМІСТ

ВЕБСТОРИНКА ВС
НА ВЕБПОРТАЛІ «СУДОВА ВЛАДА
УКРАЇНИ»
[HTTPS://SUPREME.COURT.GOV.UA/
SUPREME/](https://supreme.court.gov.ua/supreme/)

ОФІЦІЙНИЙ АКАУНТ ВС
В СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ FACEBOOK
[HTTPS://WWW.FACEBOOK.COM/
SUPREMECOURT.UA/](https://www.facebook.com/supremecourt.ua/)

СПИСОК СПРАВ, ПРИЗНАЧЕНИХ
ДО РОЗГЛЯДУ
[HTTPS://SUPREME.COURT.GOV.UA/
SUPREME/GROMADYANAM/KAS/](https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/kas/)

АКАУНТ У СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ
INSTAGRAM
[HTTPS://WWW.INSTAGRAM.COM/
SUPREMECOURT_UA/](https://www.instagram.com/supremecourt_ua/)

СТАН РОЗГЛЯДУ СПРАВ
[HTTPS://COURT.GOV.UA/FAIR/SUD9921/](https://court.gov.ua/fair/sud9921/)

ОФІЦІЙНИЙ АКАУНТ ВС
У СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ TWITTER
[HTTPS://TWITTER.COM/
SUPREMECOURT_UA](https://twitter.com/supremecourt_ua)

СПИСОК АВТОМАТИЧНО РОЗПОДІЛЕНИХ
СПРАВ
[HTTPS://SUPREME.COURT.GOV.
UA/SUPREME/GROMADYANAM/
AUTOASSIG_KAS/](https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/autoassig_kas/)

ОФІЦІЙНИЙ КАНАЛ У TELEGRAM
[HTTPS://T.ME/SUPREMECOURTUA](https://t.me/supremecourtua)

ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР СУДОВИХ
РІШЕНЬ
[HTTP://WWW.REYESTR.COURT.GOV.UA/](http://www.reyestr.court.gov.ua/)

ВСТУПНЕ СЛОВО	3	ДІЯЛЬНІСТЬ АПАРАТУ СУДУ	43
ПРО СУД	4	КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ	52
Завдання	4	Співробітники	52
Особливості суду	4	Підвищення	
Керівництво суду	5	професійного рівня	52
Суддівський корпус	5		
Огляд рішень зборів суддів	8	ПОДІЇ ТА СПІВПРАЦЯ	54
Апарат суду	10	15 років Кодексу адміністратив- ного судочинства України	54
СУДОВА СТАТИСТИКА	12	Науково-практичні заходи.	
Загальні показники		Обмін досвідом	64
роботи	12	Зустрічі з місіями міжнародних спостерігачів	66
Позовне провадження	13		
Апеляційне провадження	14	КОМУНІКАЦІЯ ІЗ СУСПІЛЬСТВОМ	67
Касаційне провадження	15	Розгляд звернень	
СУДОВА ПРАКТИКА	17	громадян, запитів запитів на публічну інформацію	67
Правові висновки		Діалог з юридичною	
у зразкових справах	18	спільнотою	69
Правові висновки		Дітям про суд	70
об'єднаної палати	22	Діалог зі студентством	72
Правові висновки		Медіаактивність	72
судових палат	24		
Правові висновки		ДОСТУПНИЙ СУД	74
колегій	37		

КАСАЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД
У СКЛАДІ ВЕРХОВНОГО СУДУ

📍 м. Київ, вул. Московська, 8, корп. 5, 01029

☎ (044) 280-43-30, факс 280-85-40

🏠 <http://supreme.court.gov.ua/supreme>

✉ kas@supreme.court.gov.ua

ВИДАВЕЦЬ: ТОВ «ВД "ДАКОР"»

Свід. ДК № 4349 від 05.07.2012

📍 м. Київ, просп. Степана Бандери, 20-а, 04655

☎ (044) 461-85-06

✉ vd_dakor@ukr.net

🏠 <http://dakor.kiev.ua>